

ISSN 2518-1467 (Online),
ISSN 1991-3494 (Print)

«ҚАЗАҚСТАН РЕСПУБЛИКАСЫ
ҰЛТТЫҚ ҒЫЛЫМ АКАДЕМИЯСЫ» РҚБ
«ХАЛЫҚ» ЖҚ

Х А Б А Р Ш Ы С Ы

ВЕСТНИК

РОО «НАЦИОНАЛЬНОЙ
АКАДЕМИИ НАУК
РЕСПУБЛИКИ КАЗАХСТАН»
ЧФ «Халық»

THE BULLETIN

OF THE ACADEMY OF SCIENCES
OF THE REPUBLIC OF
KAZAKHSTAN
«Halyk» Private Foundation

PUBLISHED SINCE 1944

1 (407)

JANUARY – FEBRUARY 2024

ALMATY, NAS RK

В 2016 году для развития и улучшения качества жизни казахстанцев был создан частный Благотворительный фонд «Халык». За годы своей деятельности на реализацию благотворительных проектов в областях образования и науки, социальной защиты, культуры, здравоохранения и спорта, Фонд выделил более 45 миллиардов тенге.

Особое внимание Благотворительный фонд «Халык» уделяет образовательным программам, считая это направление одним из ключевых в своей деятельности. Оказывая поддержку отечественному образованию, Фонд вносит свой посильный вклад в развитие качественного образования в Казахстане. Тем самым способствуя росту числа людей, способных менять жизнь в стране к лучшему – профессионалов в различных сферах, потенциальных лидеров и «великих умов». Одной из значимых инициатив фонда «Халык» в образовательной сфере стал проект *Ozgeris powered by Halyk Fund* – первый в стране бизнес-инкубатор для учащихся 9-11 классов, который помогает развивать необходимые в современном мире предпринимательские навыки. Так, на содействие малому бизнесу школьников было выделено более 200 грантов. Для поддержки талантливых и мотивированных детей Фонд неоднократно выделял гранты на обучение в Международной школе «Мирас» и в *Astana IT University*, а также помог казахстанским школьникам принять участие в престижном конкурсе «*USTEM Robotics*» в США. Авторские работы в рамках проекта «Тәлімгер», которому Фонд оказал поддержку, легли в основу учебной программы, учебников и учебно-методических книг по предмету «Основы предпринимательства и бизнеса», преподаваемого в 10-11 классах казахстанских школ и колледжей.

Помимо помощи школьникам, учащимся колледжей и студентам Фонд считает важным внести свой вклад в повышение квалификации педагогов, совершенствование их знаний и навыков, поскольку именно они являются проводниками знаний будущих поколений казахстанцев. При поддержке Фонда «Халык» в южной столице был организован ежегодный городской конкурс педагогов «*Almaty Digital Ustaz*».

Важной инициативой стал реализуемый проект по обучению основам финансовой грамотности преподавателей из восьми областей Казахстана, что должно оказать существенное влияние на воспитание финансовой

грамотности и предпринимательского мышления у нового поколения граждан страны.

Необходимую помощь Фонд «Халык» оказывает и тем, кто особенно остро в ней нуждается. В рамках социальной защиты населения активно проводится работа по поддержке детей, оставшихся без родителей, детей и взрослых из социально уязвимых слоев населения, людей с ограниченными возможностями, а также обеспечению нуждающихся социальным жильем, строительству социально важных объектов, таких как детские сады, детские площадки и физкультурно-оздоровительные комплексы.

В копилку добрых дел Фонда «Халык» можно добавить оказание помощи детскому спорту, куда относится поддержка в развитии детского футбола и карате в нашей стране. Жизненно важную помощь Благотворительный фонд «Халык» оказал нашим соотечественникам во время недавней пандемии COVID-19. Тогда, в разгар тяжелой борьбы с коронавирусной инфекцией Фонд выделил свыше 11 миллиардов тенге на приобретение необходимого медицинского оборудования и дорогостоящих медицинских препаратов, автомобилей скорой медицинской помощи и средств защиты, адресную материальную помощь социально уязвимым слоям населения и денежные выплаты медицинским работникам.

В 2023 году наряду с другими проектами, нацеленными на повышение благосостояния казахстанских граждан Фонд решил уделить особое внимание науке, поскольку она является частью общественной культуры, а уровень ее развития определяет уровень развития государства.

Поддержка Фондом выпуска журналов Национальной Академии наук Республики Казахстан, которые входят в международные фонды Scopus и WoS и в которых публикуются статьи отечественных ученых, докторантов и магистрантов, а также научных сотрудников высших учебных заведений и научно-исследовательских институтов нашей страны является не менее значимым вкладом Фонда в развитие казахстанского общества.

С уважением, Благотворительный Фонд «Халык»!

БАС РЕДАКТОР:

ТҮЙМЕБАЕВ Жансейіт Қансейітұлы, филология ғылымдарының докторы, профессор, ҚР ҰҒА құрметті мүшесі, Әл-Фараби атындағы Қазақ ұлттық университетінің ректоры (Алматы, Қазақстан)

ҒАЛЫМ ХАТШЫ:

ӘБІЛҚАСЫМОВА Алма Есімбекқызы, педагогика ғылымдарының докторы, профессор, ҚР ҰҒА академигі, Абай атындағы ҚазҰПУ Педагогикалық білімді дамыту орталығының директоры (Алматы, Қазақстан), **Н = 2**

РЕДАКЦИЯ АЛҚАСЫ:

САТЫБАЛДЫ Әзімхан Әбілқайырұлы, экономика ғылымдарының докторы, профессор, ҚР ҰҒА академигі, Экономика институтының директоры (Алматы, Қазақстан), **Н = 5**

САПАРБАЕВ Әбдіжапар Жұманұлы, экономика ғылымдарының докторы, профессор, ҚР ҰҒА құрметті мүшесі, Халықаралық инновациялық технологиялар академиясының президенті (Алматы, Қазақстан), **Н = 6**

ЛУКЪЯНЕНКО Ирина Григорьевна, экономика ғылымдарының докторы, профессор, «Киево-Могилян академиясы» ұлттық университетінің кафедра меңгерушісі (Киев, Украина), **Н=2**

ШИШОВ Сергей Евгеньевич, педагогика ғылымдарының докторы, профессор, К. Разумовский атындағы Мәскеу мемлекеттік технологиялар және менеджмент университетінің кәсіптік білім берудің педагогикасы және психологиясы кафедрасының меңгерушісі (Мәскеу, Ресей), **Н = 4**

СЕМБИЕВА Ләззат Мыктыбекқызы, экономика ғылымдарының докторы, Л.Н. Гумилев атындағы Еуразия ұлттық университетінің профессоры (Нұр-Сұлтан, Қазақстан), **Н = 3**

АБИЛЬДИНА Салтанат Қуатқызы, педагогика ғылымдарының докторы, профессор, Е.А.Бөкетов атындағы Қарағанды мемлекеттік университеті педагогика кафедрасының меңгерушісі (Қарағанды, Қазақстан), **Н = 3**

БУЛАТБАЕВА Күлжанат Нурымжанқызы, педагогика ғылымдарының докторы, профессор, Б. Алтынсарин атындағы Ұлттық білім академиясының бас ғылыми қызметкері (Нұр-Сұлтан, Қазақстан), **Н = 2**

РЫЖАКОВ Михаил Викторович, педагогика ғылымдарының докторы, профессор, Ресей білім академиясының академигі, «Білім берудегі стандарттар және мониторинг» журналының бас редакторы (Мәскеу, Ресей), **Н=2**

ЕСІМЖАНОВА Сайра Рафихевна, экономика ғылымдарының докторы, Халықаралық бизнес университетінің профессоры, (Алматы, Қазақстан), **Н = 3**

«Қазақстан Республикасы Ұлттық ғылым академиясы РҚБ-нің Хабаршысы».

ISSN 2518-1467 (Online),

ISSN 1991-3494 (Print).

Меншіктенуші: «Қазақстан Республикасының Ұлттық ғылым академиясы» РҚБ (Алматы қ.). Қазақстан Республикасының Ақпарат және коммуникациялар министрлігінің Ақпарат комитетінде 12.02.2018 ж. берілген

№ 16895-Ж мерзімдік басылым тіркеуіне қойылу туралы куәлік.

Тақырыптық бағыты: *әлеуметтік ғылымдар саласындағы зерттеулерге арналған.*

Мерзімділігі: жылына 6 рет.

Тиражы: 300 дана.

Редакцияның мекен-жайы: 050010, Алматы қ., Шевченко көш., 28, 219 бөл., тел.: 272-13-19

<http://www.bulletin-science.kz/index.php/en/>

© «Қазақстан Республикасының Ұлттық ғылым академиясы» РҚБ, 2024

ГЛАВНЫЙ РЕДАКТОР:

ТУЙМЕБАЕВ Жансеит Кансеитович, доктор филологических наук, профессор, почетный член НАН РК, ректор Казахского национального университета им. аль-Фараби (Алматы, Казахстан)

УЧЕНЫЙ СЕКРЕТАРЬ:

АБЫЛКАСЫМОВА Алма Есимбековна, доктор педагогических наук, профессор, академик НАН РК, директор Центра развития педагогического образования КазНПУ им. Абая (Алматы, Казахстан), **Н = 2**

РЕДАКЦИОННАЯ КОЛЛЕГИЯ:

САТЫБАЛДИН Азимхан Абылкаирович, доктор экономических наук, профессор, академик НАН РК, директор института Экономики (Алматы, Казахстан), **Н = 5**

САПАРБАЕВ Абдижапар Джуманович, доктор экономических наук, профессор, почетный член НАН РК, президент Международной академии инновационных технологий (Алматы, Казахстан), **Н = 6**

ЛУКЪЯНЕНКО Ирина Григорьевна, доктор экономических наук, профессор, заведующая кафедрой Национального университета «Киево-Могилянская академия» (Киев, Украина), **Н = 2**

ШИШОВ Сергей Евгеньевич, доктор педагогических наук, профессор, заведующий кафедрой педагогики и психологии профессионального образования Московского государственного университета технологий и управления имени К. Разумовского (Москва, Россия), **Н = 4**

СЕМБИЕВА Лязат Мыктыбековна, доктор экономических наук, профессор Евразийского национального университета им. Л.Н. Гумилева (Нур-Султан, Казахстан), **Н = 3**

АБИЛЬДИНА Салтанат Куатовна, доктор педагогических наук, профессор, заведующая кафедрой педагогики Карагандинского университета имени Е.А.Букетова (Караганда, Казахстан), **Н=3**

БУЛАТБАЕВА Кулжанат Нурымжановна, доктор педагогических наук, профессор, главный научный сотрудник Национальной академии образования имени Ы. Алтынсарина (Нур-Султан, Казахстан), **Н = 3**

РЫЖАКОВ Михаил Викторович, доктор педагогических наук, профессор, академик Российской академии образования, главный редактор журнала «Стандарты и мониторинг в образовании» (Москва, Россия), **Н=2**

ЕСИМЖАНОВА Сайра Рафихевна, доктор экономических наук, профессор Университета международного бизнеса (Алматы, Казахстан), **Н = 3**

«Вестник РОО «Национальной академии наук Республики Казахстан».

ISSN 2518-1467 (Online),

ISSN 1991-3494 (Print).

Собственник: РОО «Национальная академия наук Республики Казахстан» (г. Алматы).
Свидетельство о постановке на учет периодического печатного издания в Комитете информации Министерства информации и коммуникаций и Республики Казахстан № **16895-Ж**, выданное 12.02.2018 г.

Тематическая направленность: *посвящен исследованиям в области социальных наук.*

Периодичность: 6 раз в год.

Тираж: 300 экземпляров.

Адрес редакции: 050010, г. Алматы, ул. Шевченко, 28, ком. 219, тел. 272-13-19

<http://www.bulletin-science.kz/index.php/en/>

© РОО «Национальная академия наук Республики Казахстан», 2024

EDITOR IN CHIEF:

TUIMEBAYEV Zhansait Kanseitovich, Doctor of Philology, Professor, Honorary Member of NAS RK, Rector of Al-Farabi Kazakh National University (Almaty, Kazakhstan).

SCIENTIFIC SECRETARY:

ABYLKASSYMOVA Alma Esimbekovna, Doctor of Pedagogical Sciences, Professor, Executive Secretary of NAS RK, President of the International Academy of Innovative Technology of Abai Kazakh National Pedagogical University (Almaty, Kazakhstan), **H = 2**

EDITORIAL BOARD:

SATYBALDIN Azimkhan Abilkairovich, Doctor of Economics, Professor, Academician of NAS RK, Director of the Institute of Economics (Almaty, Kazakhstan), **H = 5**

SAPARBAYEV Abdizhapar Dzhumanovich, Doctor of Economics, Professor, Honorary Member of NAS RK, President of the International Academy of Innovative Technology (Almaty, Kazakhstan) **H = 4**

LUKYANENKO Irina Grigor'evna, Doctor of Economics, Professor, Head of the Department of the National University "Kyiv-Mohyla Academy" (Kiev, Ukraine) **H = 2**

SHISHOV Sergey Evgen'evich, Doctor of Pedagogical Sciences, Professor, Head of the Department of Pedagogy and Psychology of Professional Education of the Moscow State University of Technology and Management named after K. Razumovsky (Moscow, Russia), **H = 6**

SEMBIEVA Lyazzat Maktybekova, Doctor of Economic Science, Professor of the L.N. Gumilyov Eurasian National University (Nur-Sultan, Kazakhstan), **H = 3**

ABILDINA Saltanat Kuatovna, Doctor of Pedagogical Sciences, Professor, Head of the Department of Pedagogy of Buketov Karaganda University (Karaganda, Kazakhstan), **H = 3**

BULATBAYEVA Kulzhanat Nurymzhanova, Doctor of Pedagogical Sciences, Professor, Chief Researcher of the National Academy of Education named after Y. Altynsarın (Nur-Sultan, Kazakhstan), **H = 2**

RYZHAKOV Mikhail Viktorovich, Doctor of Pedagogical Sciences, Professor, academician of the Russian Academy of Education, Editor-in-chief of the journal «Standards and monitoring in education» (Moscow, Russia), **H = 2**

YESSIMZHANOVA Saira Rafikhevna, Doctor of Economics, Professor at the University of International Business (Almaty, Kazakhstan), **H = 3**.

Bulletin of the National Academy of Sciences of the Republic of Kazakhstan.

ISSN 2518-1467 (Online),

ISSN 1991-3494 (Print).

Owner: RPA «National Academy of Sciences of the Republic of Kazakhstan» (Almaty). The certificate of registration of a periodical printed publication in the Committee of information of the Ministry of Information and Communications

of the Republic of Kazakhstan **No. 16895-Ж**, issued on 12.02.2018.

Thematic focus: *it is dedicated to research in the field of social sciences.*

Periodicity: 6 times a year.

Circulation: 300 copies.

Editorial address: 28, Shevchenko str., of. 220, Almaty, 050010, tel. 272-13-19

<http://www.bulletin-science.kz/index.php/en/>

© National Academy of Sciences of the Republic of Kazakhstan, 2024

BULLETIN OF NATIONAL ACADEMY OF
SCIENCES OF THE REPUBLIC OF KAZAKHSTAN
ISSN 1991-3494
Volume 1. Number 407 (2024), 58–71
<https://doi.org/10.32014/2024.2518-1467.657>

ӘОЖ (УДК) 374.71
ҒТАХР (МРҒТИ) 14.25.01

© S.K. Assylbekova^{1*}, A.Kh. Davletova¹, G. Nurbekova¹, Zh.A. Bekkozhiba¹,
O.A. Aigunova², 2024

¹L.N. Gumilyov Eurasian National University, Astana, Kazakhstan;

²Moscow City Teacher Training University, Moscow, the Russian Federation.

E – mail: assylbekova_sk@mail.ru

CAREER GUIDANCE WORK AS PART OF THE TECHNOLOGY OF PEDAGOGICAL MONITORING

S.K. Assylbekova — PhD student, L.N. Gumilyov Eurasian National University, Astana, Kazakhstan
E – mail: assylbekova_sk@mail.ru, <https://orcid.org/0000-0002-9402-8818>;

A.Kh. Davletova — Candidate of Pedagogical Sciences, Associate Professor, L.N. Gumilyov Eurasian National University, Astana, Kazakhstan

E – mail: ainash_5@mail.ru, <https://orcid.org/0000-0003-2373-3699>;

G.Nurbekova — doctor PhD, L.N. Gumilyov Eurasian National University, Astana, Kazakhstan

E – mail: gulnurfaz@mail.ru, <https://orcid.org/0009-0005-8468-9523>;

Zh.Bekkozhiba — магистр, L.N. Gumilyov Eurasian National University, Astana, Kazakhstan

E – mail: janargyl@mail.ru;

Aygunova O.A. — PhD in Psychology, Moscow City Teacher Training University, Moscow, the Russian Federation

E – mail: aigunovaoa@mgpu.ru.

Abstract. In this scientific article, the authors present a point of view on the issue of organizing vocational guidance for secondary school pupils. The experimental work within the framework of the dissertation, conducted on the basis of the secondary school of Pavlodar among 9th grade pupils, is described. The relevance of the work stems from the requirements of the current labor market, the lack of formation of the order of career guidance in Kazakhstan's schools, which requires changes in the technology of pedagogical monitoring and the need to highlight the connection between these two concepts. Career guidance and pedagogical monitoring are two important components of the education system that interact to ensure the effective development of pupils. The educational environment should not only provide high-quality, basic, affordable education, but also educate pupils with innovative abilities, critical attitude, and creative thinking. The article examines the foreign experience of conducting career guidance work and conducts a comparative analysis with the domestic system, with the help of which it is possible to identify the relevance of this issue. As part of the experimental work, a draft technology for conducting

career guidance was developed and tested. The study involved pupils of grades 9 in the number of 130 people. As a result of active career guidance work, which was divided into several stages, results were obtained confirming the effectiveness of this technology. The article provides examples of the use of a number of extracurricular activities at school for career guidance work with both pupils and their parents, which were used in the experimental group to improve the process and increase pupils' awareness and competence in matters of professional self-determination.

Keywords: career guidance, self-determination, quality of education, pedagogical monitoring, technology, ICT tools

© **С.К. Асылбекова^{1*}, А.Х. Давлетова¹, Г.Ф. Нурбекова¹, Ж.А. Беккожина¹,
О.А. Айгунова², 2024**

¹Л.Н. Гумилев атындағы Еуразия ұлттық университеті, Астана, Қазақстан;

²Мәскеу педагогикалық мемлекеттік университеті, Мәскеу,

Ресей Федерациясы.

E – mail: asylbekova_sk@mail.ru

ПЕДАГОГИКАЛЫҚ МОНИТОРИНГ ТЕХНОЛОГИЯСЫНЫҢ БІР БӨЛІГІ РЕТІНДЕ КӘСІПТІК БАҒДАР БЕРУ ЖҰМЫСЫ

С.К. Асылбекова — Л.Н. Гумилев атындағы Еуразия ұлттық университетінің докторанты, Астана, Қазақстан

E – mail: asylbekova_sk@mail.ru, <https://orcid.org/0000-0002-9402-8818>;

А.Х. Давлетова — п.ғ.к., доцент м.а., Л.Н. Гумилев атындағы Еуразия ұлттық университеті, Астана, Қазақстан

E – mail: ainash_5@mail.ru, <https://orcid.org/0000-0003-2373-3699>;

Г.Ф. Нурбекова — PhD докторы, Л.Н. Гумилев атындағы Еуразия ұлттық университеті, Астана, Қазақстан

E – mail: gulnurfaz@mail.ru, <https://orcid.org/0009-0005-8468-9523>;

Ж.А. Беккожина — магистр, Л.Н. Гумилев атындағы Еуразия ұлттық университеті, Астана, Қазақстан

E – mail: janargyl@mail.ru;

О.А. Айгунова — психол.ғ.к., Мәскеу педагогикалық мемлекеттік университеті, Мәскеу, Ресей Федерациясы

E – mail: aigunovaoa@mgrpu.ru.

Аннотация. Бұл ғылыми мақалада авторлар жалпы білім беретін мектеп оқушыларына кәсіптік бағдар беруді ұйымдастыру мәселесіне өз көзқарастарын ұсынады. Диссертация аясында Павлодар қаласындағы жалпы орта білім беретін мектеп базасында 9-сынып оқушылары арасында жүргізілген тәжірибелік-эксперименттік жұмыс сипатталған. Жұмыстың өзектілігі қазіргі еңбек нарығының талаптарынан, қазақстандық мектептерде кәсіптік бағдар беру жұмысының тәртібінің қалыптаспағандығынан туындап отыр, бұл педагогикалық мониторингтің технологиясын өзгертуді және осы екі ұғымдардың арасындағы байланысын ашып көрсету қажеттілігін талап етеді. Кәсіптік бағдар және педагогикалық мониторинг білім алушылардың

тиімді дамуын қамтамасыз ету үшін өзара әрекеттесетін білім беру жүйесінің екі маңызды құрамдас бөлігі болып табылады. Білім беру ортасы сапалы, іргелі, қолжетімді білім берумен қатар, жаңашылдық қабілеті бар, сыни және шығармашылық ойлау қабілеті бар оқушыларды дамытуы керек. Мақалада кәсіптік бағдар жұмысын жүргізудің шетелдік тәжірибесі қарастырылып, отандық жүйемен салыстырмалы талдау жүргізілді де, оның көмегімен осы мәселенің өзектілігі дәлелденді. Эксперименттік жұмыс шеңберінде кәсіптік бағдар жұмысын жүргізу технологиясының жобасы әзірленіп, сынақтан өткізілді. Зерттеуге 9-сыныптың 130 оқушысы қатысты. Бірнеше кезеңге бөлінген белсенді кәсіптік бағдар жұмыстарының нәтижесінде осы технологияның тиімділігін растайтын нәтижелер алынды. Мақалада оқушылармен, сондай-ақ олардың ата-аналарымен де кәсіптік бағдарлау жұмысы бойынша мектепте бірқатар сыныптан тыс іс-шараларды қолдану мысалдары келтірілген, бұл үдерісті жетілдіру және оқушылардың хабардарлығы мен кәсіби өзін-өзі анықтау мәселелеріндегі құзыреттілігін арттыру үшін жұмыс эксперименттік топта өткізілген.

Түйін сөздер: кәсіптік бағдар беру, өзін-өзі анықтау, білім беру сапасы, педагогикалық мониторинг, технология, АКТ-құралдары

© С.К. Асылбекова^{1*}, А.Х. Давлетова¹, Г.Ф. Нурбекова¹, Ж.А. Беккожина¹,
О.А. Айгунова², 2024

¹Евразийский национальный университет имени Л.Н. Гумилева,
Астана, Казахстан;

²Московский педагогический государственный университет, Москва,
Российская Федерация.
E-mail: asylbekova_sk@mail.ru

ПРОФОРИЕНТАЦИОННАЯ РАБОТА КАК ЧАСТЬ ТЕХНОЛОГИИ ПЕДАГОГИЧЕСКОГО МОНИТОРИНГА

С.К. Асылбекова — докторант ЕНУ имени Л.Н. Гумилева, Астана, Казахстан

E – mail: asylbekova_sk@mail.ru, <https://orcid.org/0000-0002-9402-8818>;

А.Х. Давлетова — к.п.н., и.о.доцента, Евразийский национальный университет имени Л.Н.Гумилева, Астана, Казахстан

E – mail: ainash_5@mail.ru, <https://orcid.org/0000-0003-2373-3699>;

Г.Ф. Нурбекова — доктор PhD, Евразийский национальный университет имени Л.Н.Гумилева, Астана, Казахстан

E – mail: gulnurfaz@mail.ru, <https://orcid.org/0009-0005-8468-9523>;

Ж.А. Беккожина — магистр, Евразийский национальный университет имени Л.Н.Гумилева, Астана, Казахстан

E – mail: janargyl@mail.ru;

О.А. Айгунова — к.психол.наук, Московский педагогический государственный университет, Москва, Россия

E – mail: aigunovaoa@mgpu.ru.

Аннотация. В данной научной статье авторами представлена точка зрения на вопрос организации профессионального ориентирования учащихся средних школ. Описана экспериментальная работа, проведенная на базе средней общеобразовательной школы города Павлодара среди учащихся девятого класса. Актуальность работы обусловлена требованиями нынешнего рынка труда, несформированностью порядка профориентационной работы в казахстанских школах, которая требует внесения изменений в технологию педагогического мониторинга и необходимостью выделить связь между двумя этими понятиями. Профориентация и педагогический мониторинг представляют собой две важные составляющие системы образования, которые взаимодействуют для обеспечения эффективного развития обучающихся. Образовательная среда должна не только давать качественное, базовое, доступное образование, но и воспитывать учащихся, обладающих новаторскими способностями, критическим и творческим мышлением. В статье рассмотрен зарубежный опыт ведения профориентационной работы и проведен сравнительный анализ с отечественной системой, что обуславливает актуальность данного вопроса. В рамках экспериментальной работы был разработан и апробирован проект технологии ведения профориентационной работы. В исследовании участвовали учащиеся девятого класса в количестве 130 человек. В результате активной профориентационной работы, разделенной на несколько этапов, были получены результаты, подтверждающие эффективность данной технологии. Также приведены примеры применения ряда внеклассных мероприятий в школе по профориентационной работе как с учащимися, так и с их родителями, которые были применены в экспериментальной группе для совершенствования процесса и повышения осведомленности учащихся и компетентности в вопросах профессионального самоопределения.

Ключевые слова: профориентация, самоопределение, качество образования, педагогический мониторинг, технология, ИКТ-средства

Кіріспе

Мемлекет Басшысы Қасым-Жомарт Тоқаев «Халық бірлігі және жүйелі реформалар – ел өркендеуінің берік негізі» атты Қазақстан халқына Жолдауында: «балалардың ерте кәсіптік бағдарлануы ерекше маңызға ие болып отыр. Өскелең ұрпақ болашақ мамандықты таңдауда саналы болуы керек. Сұранысқа ие мамандықтар бойынша тегін ТЖБ-мен жүз пайыз қамтуды қамтамасыз ету қажет» (Тоқаев К.К. Послание Президента РК народу страны от 1.09.2021г.).

Мамандық таңдау – әр адамның өміріндегі маңызды шешімдердің бірі. Бұл шешімге кез-келген азамат тап болады. Әр мұғалімнің міндеті – білім алушыларға өзін және басқалардың әлеуетін барынша арттыра алатын мамандықты таңдауға көмектесу. Таңдалған бағытта одан әрі үздіксіз даму және қажетті мақсаттарға жету мүмкіндігі де өзекті болып табылады.

Болашақ мамандықты таңдау мәселесі жоғары сынып оқушыларында (9–11 сынып) колледжге немесе университетке түсу туралы шешім қабылдау қажет

болған кезде туындайды. Бұл жердегі ең басты қиындық еңбек нарығындағы жағдайға жеткілікті кең көзқарастың болмауынан, кейбір мұғалімдер мен ата-аналардың алдағы онжылдықтардағы қазіргі мамандықтар туралы хабардар болмауынан және қалыптасқан көзқарастарынан туындап отыр.

Оқушыларға олардың әлеуетіне, даму бағыттарына, жеке бейімділіктеріне, мүдделері мен тілектеріне сәйкес таңдау жасау кезінде қолдау көрсетуде педагогтар мен ата-аналардың үздіксіз кәсіби дамуы өте маңызды. Осыған байланысты мемлекет пен қоғам тарапынан мұғалімнің, ата-аналардың және оқушылардың дамуын қолдау маңызды факт болып табылады. Педагогтар өз кезегінде болашақ мамандарға бастауыш білімнен бастап кәсіптік бағдар беру жұмыстарын жүргізу арқылы өздерінің оқу және мансаптық өсу бағытын таңдауға көмектеседі (Методические рекомендации по профориентационной работе в организациях среднего образования, 2022: 82).

Оқушылармен мақсатты кәсіптік бағдарлау жұмысы үлкен мемлекеттік маңызға ие, ал мектеп оқушылардың жеке басын дамытуды, оқушылардың шығармашылық ұмтылыстарын, олардың жеке іс-әрекеттерін қолдауды мақсат етеді. Кәсіптік бағдар беру жұмысының мазмұны оқу және оқудан тыс шаралар арқылы іске асырылады.

Кез-келген қызмет саласында адамдар осы қызметтің мүмкін болатын ең жоғары сапасына қол жеткізуге тырысады. Білім беру сапасын бағалау – білім берудің ең күрделі міндеттерінің бірі. Сапа кенеттен пайда болмайды, оны дайындау, жоспарлау, осы үдерісті басқару қажет. Оқу процесінің сапасын басқарудың ең тиімді тетігі педагогикалық мониторинг болып табылады.

Білім берудегі педагогикалық мониторингтің объектісі білім беру үдерісінің нәтижелері және оларға қол жеткізу үшін пайдаланылатын құралдар, яғни білім беру мониторингі – педагогикалық үдерістің жай-күйі мен дамуын үздіксіз бақылау үдерісі болып табылады (Ермак, 2017: 29–30).

Кәсіптік бағдар беру және педагогикалық мониторинг білім алушылардың тиімді дамуын қамтамасыз ету үшін өзара әрекет жасайтын білім беру жүйесінің екі маңызды құрамдас бөлігі болып табылады.

Педагогикалық мониторинг білім беру тәжірибесі мен нәтижелерін бақылаудың, бағалаудың үздіксіз үдерісін білдіреді. Ол оқушылардың үлгерімін бақылауды, олардың оқу қажеттіліктерін түсінуді және оқыту әдістерінің тиімділігін бағалауды қамтиды. Педагогикалық мониторингтің мақсаты оқыту тәжірибесін кеңейту және білім беру нәтижелерін жақсарту болып табылады.

Педагогикалық мониторинг – бұл мемлекеттік білім беру стандарттарынан ауытқуды да, халықтың білім беру қажеттіліктерін қанағаттандыру деңгейін де бақылауға мүмкіндік беретін білім беру мекемелері жүйесіндегі білім беру сапасын ұйымдастырылған мақсатты, жүйелі бақылау. Педагогикалық мониторинг педагогтар мен әкімшілікті басқару шешімдерін қабылдау үшін қажетті сапалы және уақтылы ақпаратпен қамтамасыз етеді (Каримова, 2018: 63–65).

Кәсіптік бағдар беру – бұл көп өлшемді жүйе, оған білім алуға жалпы

дайындық, белгілі бір психологиялық дайындық пен әлеуметтік позицияны тәрбиелеу кіреді. Бұл балалар мен жасөспірімдердің ішкі қажеттіліктерін қалыптастыру және мамандықты саналы түрде таңдауға дайын болу жөніндегі мақсатты әрекет (Карпов, 2020: 46).

Білімді сәтті игеру және одан әрі дамыту, оқушының жеке тұлға ретінде қалыптасуы үшін педагогикалық мониторинг те, кәсіптік бағдар беру жұмысы да бүкіл оқу барысында білім беру үдерісін сүйемелдеуі керек. Өйткені, оқушы тек пәндерді біліп қана қоймай, сонымен қатар өзінің траекториясын білетін немесе кем дегенде өзінің болашақ траекториясын болжайтын құзыретті тұлға ретінде мектеп қабырғасынан шығуы керек.

Цифрландыру - бұл қоғам өмірінің барлық салаларына тән заманауи қажетті үдеріс және ол іс жүзінде барлық салаларды реформалауды, саясатты сауатты қалыптастыруды, сапалы білім беру жүйесін және білікті мамандарды даярлауды талап етеді. Ақпараттық технологиялардың заманауи нұсқасына айналған цифрлық дәуір білім беру жүйесін жетілдіру қажеттілігін арттырды. XXI ғасырдың білім беру ортасы сапалы, негізгі, қол жетімді білім беріп қана қоймай, жаңашыл қабілеттерге, сыни көзқарасқа, шығармашылық ойлауға ие оқушыларды тәрбиелейді.

Цифрлық дәуірдің жаңа буындарын оқытудың әртүрлі және тез өзгертін стильдерін қолдау білім беру нарықтарының жаппай кезеңінде үлкен кедергі болып табылады. Енді оқу орындары цифрлық дәуірдің жаңа ұрпақтары үшін оқу жағдайларын ынталандыру үшін бұрын-соңды болмаған желі жылдамдығы мен мобильді технологияны пайдалануы керек. Оқу орындары көбінесе жұмыс істейтін кәсіпқойлардан, әртүрлі жас топтарынан және әртүрлі мәдениеттерден тұратын студенттерді оқытудың әртүрлі стильдерін ескеруі керек. Зерттеушілер бұл мәселелерді икемді оқыту және аралас оқыту тәсілдері арқылы шешуге тырысуда. Цифрлық дәуірдің жаңа буындарымен бетпе-бет келген зерттеушілер қазір бейімделген оқу бағдарламаларына, әлеуметтік өзара әрекеттесуге бағытталған оқытуға, жекелендірілген оқытуға және бірлескен мобильді оқытуға жиі сілтеме жасайды (Vong, 2015).

Кәсіптік бағдар беру мәселелері теориялық және қолданбалы еңбектерде кеңінен ұсынылған. Мысалы ретінде, Қазақстан Республикасында кәсіптік бағдар беру жұмысын жүргізудің жаңа технологиясының жобасы ұсынылды. Инновация психологиялық және психикалық факторларды ескеруді, жеке психологиялық диагностика құралдарына жеке көзқарасты және т.б. қарастырады. Бұл тәсілде кәсіби таңдау мен кәсіби ұтқырлықтың негізі ретінде мақсатты топтардың қалыптасқан әлеуметтік-еңбек менталитетін анықтауға және сипаттауға назар аударылады. Осыған байланысты «Профориентатор» жобасының негізгі сәті ақпараттық-насихаттау жұмысы емес, психологиялық және психикалық факторларды жан-жақты есепке алу, жеке психологиялық диагностика құралдарына жеке көзқарас болды. Зерттеу Қазақстан Республикасының екі өңірінде — Солтүстік Қазақстан және Оңтүстік Қазақстан облыстарында жүргізілді, әрқайсысында репрезентативті іріктеме жасалды,

сондықтан «Профориентатор» жобасының негізгі бағыттарының қалыптасқан жағдайы мен даму перспективаларын бағалау мүмкіндігі болды (Бейсембаев және т.б. 2015: 145–151).

Біздің елімізде оқушылардың мамандығын саналы таңдау мәселесі біздің мемлекетіміздің қалыптасуының басында көтерілген болатын. Бұл мәселе көптеген әлеуметтік, экономикалық, құқықтық және моральдық мәселелерді қамтиды. Саналы өзін-өзі анықтаудан ауытқу оқушылардың кәсіби бейімделмеуіне әкеледі. Бұл таңдалған кәсіптің наразылығына, кәсіптің, жұмыс орнының өзгеруіне, өзін жеке тұлға ретінде және болашақ маман ретінде дұрыс түсінбеуге әкелуі мүмкін (Озгамбаева, 1995: 26).

Clinton Enoch және басқалар өздерінің «Vocational Guidance in Europe» кітабында еуропалық еңбек нарығындағы мәселелерді мансап жөніндегі сұрақтарды көпұлтты кеңесшілердің көзқарасы бойынша қарастырды. Оған нақты бір елге тән мәселелерді қарастыратын әртүрлі елдердің көптеген материалдары кіреді, бұл өз кезегінде кеңесшілерді қолдау мен дамуға деген қажеттіліктерін тудырады. Шаралар, шешім стратегиялары және болашаққа болжамдар енгізілген. Материалдар Academia+ жобасына негізделген, оның аясында Еуропаның түкпір-түкпірінен келген мансап бойынша кеңесшілерге арналған «Мигранттар мен босқындарға кеңес беру», «Болашақтағы жұмыс» және «Демографиялық өзгерістер» тақырыптары бойынша үш онлайн-тренингтер өткізілді және бағаланды. Кітап кәсіптік оқыту саласындағы мамандарға нұсқаулық ретінде және кеңесшінің көзқарасы бойынша тәжірибеге бағытталған алғашқы сұхбатты жеңілдету және қолдау үшін арналған (Clinton Enoch және т.б. 2004: 85–91).

Францияда ата-аналар қауымдастықтарымен, кәсіподақтармен, еңбек биржаларымен және халықты жұмыспен қамту мәселелерін шешетін басқа да мемлекеттік және жеке құрылымдармен жұмысында біріктірілген мамандандырылған кәсіптік бағдарлау орталықтарының желісі (ел бойынша 500-ден астам) кең таралған. Мұндай орталықтардың штатында елдің жетекші жоғары оқу орындарында арнайы бейіндік білім алған жоғары білікті мамандар – кәсіптік бағдарлау жөніндегі кеңесшілер болады. Олардың жеткілікті жоғары құқықтары бар және жастарды кадр тапшылығы бар экономика салаларында олардың мүдделері мен қабілеттеріне сәйкес оқытуға бағыттау алады (Shreyas Ajsaonkar, 2023).

Мансапты дұрыс таңдау-адам өміріндегі ең маңызды шешімдердің бірі. Бұл шешімге ешкімнің қысымы әсер етпеуі керек және ол негізінен сіздің жеке таңдауыңыз болуы керек. Мансапты дұрыс таңдау уақыт өте келе қаржылық өсуге кепілдік береді, бұл сайып келгенде жеке адамның жақсы әл-ауқатына, демек, қанағаттанған қоғамға әкеледі. Қазіргі уақытта Үндістанда 250-ден астам мансап нұсқалары бар, бірақ 2019 жылы "India Today" жүргізген сауалнамаға сәйкес, ел студенттерінің 93 % - ы жеті мансап нұсқасымен ғана таныс, өйткені студенттер мен ата-аналардың көпшілігі әдетте инженерия, медицина, мемлекеттік қызмет, менеджмент, фармацевтика сияқты кең таралған

мамандықтарды таңдайды. Бұл қорқынышты статистиканың себебі-жастарға жұмыс істеуге болатын әртүрлі кәсіптер туралы жеткіліксіз хабар беру болып табылады. Сайып келгенде, сіздің кезінде қате жасаған шешіміңізжұмысқа қанағаттанбауға, дағдылардың жетіспеушілігіне және психикалық бұзылуларға әкелуі мүмкін. EduKrishnaa - бұл жеке және техникалық тесттер арқылы пайдаланушы профильдерін талдайтын және әртүрлі мансаптық нұсқаларды ұсынатын, жұмысқа орналасу мүмкіндіктері туралы ақпарат беретін және көптеген біліктілікті арттыру курстарын, жобаларды, тағылымдамаларды, жұмысқа орналасу мүмкіндіктерін және стартап опцияларын көрсететін веб-бағдарлау жүйесі. Қазіргі уақытта жүйе студенттерге, ақпараттық технологиялар және информатика магистранттарына және рекрутерлерге қызмет көрсетеді, бірақ басты мақсат-оны барлық салаларға тарату және барлық мансаптық қажеттіліктер үшін әмбебап шешім болу (Рыбальченко және т.б. 2022: 17–24).

Осылайша, әлемде халықтың әртүрлі санаттары үшін кәсіптік бағдар беру жұмыстарын жүргізудің көптеген нұсқалары бар деп айтуға болады: оқушылар, жұмыссыздар, мигранттар және т. б. Алайда, біздің еліміздегі мектепте кәсіптік бағдар беру мәселесі әлі де ашық екені айқын көрініп тұр.

Материалдар және негізгі әдістер

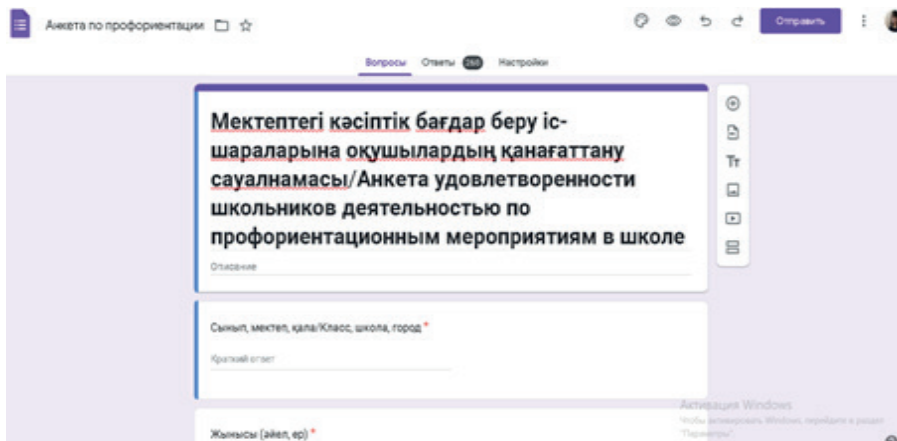
Бұл эксперименттің мақсаты Павлодар қаласының № 25 жалпы орта білім беретін мектебінің негізінде педагогикалық мониторинг технологиясының бөлігі ретінде мектепте кәсіптік бағдар беру жұмысын енгізу болып табылады.

Бұл зерттеудің міндеттері кәсіптік бағдар беру жұмысын жүргізудің отандық және шетелдік тәжірибесін талдау, кәсіптік бағдар беру жұмысының педагогикалық мониторинг технологиясымен байланысын анықтау және мектепте әзірленген кәсіптік бағдар беру жұмысын жүргізу жобасының қолданылуын эксперименталды түрде тексеру болды.

2021–2022 оқу жылында Павлодар қаласының №25 жалпы орта білім беретін мектебінің негізінде 9 сынып оқушылары арасында «8D01124-педагогикалық өлшемдер» білім беру бағдарламасы бойынша информатика кафедрасының докторантының эксперименттік жұмысы жүргізілді.

9-сынып оқушыларының жалпы саны (а, ә, б, в, г) 130 адамды құрады. Біз алғашқы үш сыныпты эксперименттік топқа, қалған екеуін бақылау тобына бөлдік. Эксперименттік топта барлығы – 74 оқушы, бақылау тобында – 56 оқушы.

Зерттеудің бірінші кезеңінде екі топ қатысқан сауалнама жүргізілді. Сауалнама Google-Disk құралының Google-Form көмегімен онлайн-форматта жүргізілді (сурет 1).

Сурет - 1. Google form көмегімен құрастырылған сауалнамадан үзінді

Google form бойынша жиналған ақпарат Microsoft Excel бағдарламасына аударылып, талданды (сурет 2)

	Сынып, мектеп, қала/Класс,	Сынып	Мектеп	Жаньысы	1. Сен ата-ананың	2. Сен ата-ананың	3. Қалада қандай оқу оры	4. Сенің отбасың	5. Сен мектепте	6. Сен м
1	9Г 25 школа Павлодар	9	25	Қып	Жоқ/Нет	Жоқ/Нет	Жоқ/Нет	Жоқ/Нет	Жоқ/Нет	Жоқ/Нет
2	9Б 25 мектеп, Павлодар қаласы	9	25	Қп	Иә/Да	Жоқ/Нет	Иә/Да	Жоқ/Нет	Жоқ/Нет	Жоқ/Нет
3	Сынып 9 мектеп 25 орта білім т	9	25	Қп	Иә/Да	Иә/Да	Жоқ/Нет	Иә/Да	Жоқ/Нет	Жоқ/Нет
4	9А, №25, Павлодар	9	25	Қп	Иә/Да	Иә/Да	Жоқ/Нет	Иә/Да	Жоқ/Нет	Жоқ/Нет
5	9А, №25 мектеп, Павлодар қ	9	25	Қп	Иә/Да	Иә/Да	Иә/Да	Иә/Да	Жоқ/Нет	Жоқ/Нет
6	9 а, 25 мектеп орта білім беру м	9	25	Қып	Иә/Да	Жоқ/Нет	Жоқ/Нет	Иә/Да	Жоқ/Нет	Жоқ/Нет
7	9 а 25 мектеп Павлодар Қ	9	25	Қп	Иә/Да	Иә/Да	Иә/Да	Иә/Да	Жоқ/Нет	Жоқ/Нет
8	9А, 25 мектеп Павлодар қаласы	9	25	Қп	Иә/Да	Жоқ/Нет	Иә/Да	Иә/Да	Жоқ/Нет	Жоқ/Нет
9	9АА СОШ 25 Павлодар	9	25	Қп	Иә/Да	Иә/Да	Жоқ/Нет	Иә/Да	Жоқ/Нет	Жоқ/Нет
10	25 школа, Павлодар	9	25	Қып	Иә/Да	Иә/Да	Иә/Да	Иә/Да	Жоқ/Нет	Жоқ/Нет
11	Павлодар қаласы 25 мектеп 9а	9	25	Қп	Иә/Да	Иә/Да	Иә/Да	Жоқ/Нет	Жоқ/Нет	Жоқ/Нет
12	Павлодар №25 9 а	9	25	Қып	Иә/Да	Иә/Да	Иә/Да	Жоқ/Нет	Жоқ/Нет	Жоқ/Нет
13	9А, №25, Павлодар	9	25	Қып	Иә/Да	Иә/Да	Иә/Да	Иә/Да	Иә/Да	Иә/Да
14	9 а "а" номер 25 ЖӘЕМ Павлодар	9	25	Қып	Иә/Да	Иә/Да	Иә/Да	Иә/Да	Иә/Да	Иә/Да
15	9А, 25 мектеп Павлодар	9	25	Қп	Иә/Да	Жоқ/Нет	Жоқ/Нет	Иә/Да	Жоқ/Нет	Жоқ/Нет
16	9А, 25 ЖӘЕМ Павлодар қалас	9	25	Қп	Иә/Да	Иә/Да	Иә/Да	Иә/Да	Жоқ/Нет	Иә/Да
17	9А, 25 мектеп, Павлодар	9	25	Қп	Иә/Да	Иә/Да	Иә/Да	Иә/Да	Жоқ/Нет	Жоқ/Нет
18	9А, 25 ЖӘЕМ Павлодар	9	25	Қып	Иә/Да	Жоқ/Нет	Иә/Да	Иә/Да	Иә/Да	Иә/Да
19	9Б, №25, Павлодар	9	25	Қып	Иә/Да	Иә/Да	Иә/Да	Иә/Да	Жоқ/Нет	Жоқ/Нет
20	9а, номер 25ЖӘЕМ, Павлодар	9	25	Қып	Иә/Да	Иә/Да	Жоқ/Нет	Иә/Да	Жоқ/Нет	Жоқ/Нет
21	9 сынып №25 мектеп Павлодар	9	25	Қып	Иә/Да	Иә/Да	Иә/Да	Иә/Да	Жоқ/Нет	Иә/Да
22	9 а, №25, Павлодар	9	25	Қып	Иә/Да	Иә/Да	Иә/Да	Иә/Да	Жоқ/Нет	Иә/Да
23	9Б, №25 мектеп, Павлодар	9	25	Қып	Иә/Да	Жоқ/Нет	Жоқ/Нет	Иә/Да	Жоқ/Нет	Иә/Да
24	9г, мектеп №25, Павлодар	9	25	Қып	Иә/Да	Жоқ/Нет	Жоқ/Нет	Иә/Да	Жоқ/Нет	Жоқ/Нет
25	9а, 25 мектеп Павлодар	9	25	Қып	Иә/Да	Иә/Да	Иә/Да	Иә/Да	Жоқ/Нет	Жоқ/Нет
26	9А, 25 мектеп, Павлодар қаласы	9	25	Қып	Иә/Да	Иә/Да	Иә/Да	Иә/Да	Жоқ/Нет	Иә/Да
27	9А, 25 ЖӘЕМ Павлодар	9	25	Қып	Иә/Да	Иә/Да	Иә/Да	Иә/Да	Жоқ/Нет	Иә/Да
28	9А, 25 мектеп, Павлодар қаласы	9	25	Қып	Иә/Да	Иә/Да	Иә/Да	Иә/Да	Жоқ/Нет	Иә/Да
29	9А, 25 ЖӘЕМ Павлодар	9	25	Қып	Иә/Да	Иә/Да	Иә/Да	Иә/Да	Жоқ/Нет	Иә/Да
30	9Б, №25, Павлодар	9	25	Қып	Иә/Да	Иә/Да	Иә/Да	Иә/Да	Жоқ/Нет	Иә/Да
31	9а, номер 25ЖӘЕМ, Павлодар	9	25	Қып	Иә/Да	Иә/Да	Жоқ/Нет	Иә/Да	Жоқ/Нет	Жоқ/Нет
32	9 сынып №25 мектеп Павлодар	9	25	Қып	Иә/Да	Иә/Да	Иә/Да	Иә/Да	Жоқ/Нет	Иә/Да
33	9 а, №25, Павлодар	9	25	Қып	Иә/Да	Иә/Да	Иә/Да	Иә/Да	Жоқ/Нет	Иә/Да
34	9Б, №25 мектеп, Павлодар	9	25	Қып	Иә/Да	Жоқ/Нет	Жоқ/Нет	Иә/Да	Жоқ/Нет	Иә/Да
35	9г, мектеп №25, Павлодар	9	25	Қып	Иә/Да	Жоқ/Нет	Жоқ/Нет	Иә/Да	Жоқ/Нет	Жоқ/Нет
36	9а, 25 мектеп Павлодар	9	25	Қып	Иә/Да	Иә/Да	Иә/Да	Иә/Да	Жоқ/Нет	Жоқ/Нет
37	9А, 25 ЖӘЕМ Павлодар қаласы	9	25	Қып	Иә/Да	Иә/Да	Иә/Да	Иә/Да	Жоқ/Нет	Иә/Да
38	9А, 25 ЖӘЕМ Павлодар	9	25	Қып	Иә/Да	Иә/Да	Иә/Да	Иә/Да	Жоқ/Нет	Иә/Да
39	9А, 25 мектеп, Павлодар қаласы	9	25	Қып	Иә/Да	Иә/Да	Иә/Да	Иә/Да	Жоқ/Нет	Иә/Да
40	9А, 25 ЖӘЕМ Павлодар	9	25	Қып	Иә/Да	Иә/Да	Иә/Да	Иә/Да	Жоқ/Нет	Иә/Да
41	9Б, №25, Павлодар	9	25	Қып	Иә/Да	Иә/Да	Иә/Да	Иә/Да	Жоқ/Нет	Иә/Да
42	9а, номер 25ЖӘЕМ, Павлодар	9	25	Қып	Иә/Да	Иә/Да	Жоқ/Нет	Иә/Да	Жоқ/Нет	Жоқ/Нет
43	9 сынып №25 мектеп Павлодар	9	25	Қып	Иә/Да	Иә/Да	Иә/Да	Иә/Да	Жоқ/Нет	Иә/Да
44	9 а, №25, Павлодар	9	25	Қып	Иә/Да	Иә/Да	Иә/Да	Иә/Да	Жоқ/Нет	Иә/Да
45	9Б, №25 мектеп, Павлодар	9	25	Қып	Иә/Да	Жоқ/Нет	Жоқ/Нет	Иә/Да	Жоқ/Нет	Иә/Да
46	9г, мектеп №25, Павлодар	9	25	Қып	Иә/Да	Жоқ/Нет	Жоқ/Нет	Иә/Да	Жоқ/Нет	Жоқ/Нет
47	9а, 25 мектеп Павлодар	9	25	Қып	Иә/Да	Иә/Да	Иә/Да	Иә/Да	Жоқ/Нет	Жоқ/Нет
48	9А, 25 ЖӘЕМ Павлодар қаласы	9	25	Қып	Иә/Да	Иә/Да	Иә/Да	Иә/Да	Жоқ/Нет	Иә/Да
49	9А, 25 ЖӘЕМ Павлодар	9	25	Қып	Иә/Да	Иә/Да	Иә/Да	Иә/Да	Жоқ/Нет	Иә/Да
50	9А, 25 мектеп, Павлодар қаласы	9	25	Қып	Иә/Да	Иә/Да	Иә/Да	Иә/Да	Жоқ/Нет	Иә/Да
51	9А, 25 ЖӘЕМ Павлодар	9	25	Қып	Иә/Да	Иә/Да	Иә/Да	Иә/Да	Жоқ/Нет	Иә/Да
52	9Б, №25, Павлодар	9	25	Қып	Иә/Да	Иә/Да	Иә/Да	Иә/Да	Жоқ/Нет	Иә/Да
53	9а, номер 25ЖӘЕМ, Павлодар	9	25	Қып	Иә/Да	Иә/Да	Жоқ/Нет	Иә/Да	Жоқ/Нет	Жоқ/Нет
54	9 сынып №25 мектеп Павлодар	9	25	Қып	Иә/Да	Иә/Да	Иә/Да	Иә/Да	Жоқ/Нет	Иә/Да
55	9 а, №25, Павлодар	9	25	Қып	Иә/Да	Иә/Да	Иә/Да	Иә/Да	Жоқ/Нет	Иә/Да
56	9Б, №25 мектеп, Павлодар	9	25	Қып	Иә/Да	Жоқ/Нет	Жоқ/Нет	Иә/Да	Жоқ/Нет	Иә/Да
57	9г, мектеп №25, Павлодар	9	25	Қып	Иә/Да	Жоқ/Нет	Жоқ/Нет	Иә/Да	Жоқ/Нет	Жоқ/Нет
58	9а, 25 мектеп Павлодар	9	25	Қып	Иә/Да	Иә/Да	Иә/Да	Иә/Да	Жоқ/Нет	Жоқ/Нет
59	9А, 25 ЖӘЕМ Павлодар қаласы	9	25	Қып	Иә/Да	Иә/Да	Иә/Да	Иә/Да	Жоқ/Нет	Иә/Да
60	9А, 25 ЖӘЕМ Павлодар	9	25	Қып	Иә/Да	Иә/Да	Иә/Да	Иә/Да	Жоқ/Нет	Иә/Да
61	9А, 25 мектеп, Павлодар қаласы	9	25	Қып	Иә/Да	Иә/Да	Иә/Да	Иә/Да	Жоқ/Нет	Иә/Да
62	9А, 25 ЖӘЕМ Павлодар	9	25	Қып	Иә/Да	Иә/Да	Иә/Да	Иә/Да	Жоқ/Нет	Иә/Да
63	9Б, №25, Павлодар	9	25	Қып	Иә/Да	Иә/Да	Иә/Да	Иә/Да	Жоқ/Нет	Иә/Да
64	9а, номер 25ЖӘЕМ, Павлодар	9	25	Қып	Иә/Да	Иә/Да	Жоқ/Нет	Иә/Да	Жоқ/Нет	Жоқ/Нет
65	9 сынып №25 мектеп Павлодар	9	25	Қып	Иә/Да	Иә/Да	Иә/Да	Иә/Да	Жоқ/Нет	Иә/Да
66	9 а, №25, Павлодар	9	25	Қып	Иә/Да	Иә/Да	Иә/Да	Иә/Да	Жоқ/Нет	Иә/Да
67	9Б, №25 мектеп, Павлодар	9	25	Қып	Иә/Да	Жоқ/Нет	Жоқ/Нет	Иә/Да	Жоқ/Нет	Иә/Да
68	9г, мектеп №25, Павлодар	9	25	Қып	Иә/Да	Жоқ/Нет	Жоқ/Нет	Иә/Да	Жоқ/Нет	Жоқ/Нет
69	9а, 25 мектеп Павлодар	9	25	Қып	Иә/Да	Иә/Да	Иә/Да	Иә/Да	Жоқ/Нет	Жоқ/Нет
70	9А, 25 ЖӘЕМ Павлодар қаласы	9	25	Қып	Иә/Да	Иә/Да	Иә/Да	Иә/Да	Жоқ/Нет	Иә/Да
71	9А, 25 ЖӘЕМ Павлодар	9	25	Қып	Иә/Да	Иә/Да	Иә/Да	Иә/Да	Жоқ/Нет	Иә/Да
72	9А, 25 мектеп, Павлодар қаласы	9	25	Қып	Иә/Да	Иә/Да	Иә/Да	Иә/Да	Жоқ/Нет	Иә/Да
73	9А, 25 ЖӘЕМ Павлодар	9	25	Қып	Иә/Да	Иә/Да	Иә/Да	Иә/Да	Жоқ/Нет	Иә/Да
74	9Б, №25, Павлодар	9	25	Қып	Иә/Да	Иә/Да	Иә/Да	Иә/Да	Жоқ/Нет	Иә/Да
75	9а, номер 25ЖӘЕМ, Павлодар	9	25	Қып	Иә/Да	Иә/Да	Жоқ/Нет	Иә/Да	Жоқ/Нет	Жоқ/Нет
76	9 сынып №25 мектеп Павлодар	9	25	Қып	Иә/Да	Иә/Да	Иә/Да	Иә/Да	Жоқ/Нет	Иә/Да
77	9 а, №25, Павлодар	9	25	Қып	Иә/Да	Иә/Да	Иә/Да	Иә/Да	Жоқ/Нет	Иә/Да
78	9Б, №25 мектеп, Павлодар	9	25	Қып	Иә/Да	Жоқ/Нет	Жоқ/Нет	Иә/Да	Жоқ/Нет	Иә/Да
79	9г, мектеп №25, Павлодар	9	25	Қып	Иә/Да	Жоқ/Нет	Жоқ/Нет	Иә/Да	Жоқ/Нет	Жоқ/Нет
80	9а, 25 мектеп Павлодар	9	25	Қып	Иә/Да	Иә/Да	Иә/Да	Иә/Да	Жоқ/Нет	Жоқ/Нет

Сурет - 2. MsExcel бағдарламасында ақпаратты өңдеу

Бір жыл ішінде мұғалімдердің жұмысы зерттеліп, талданды, әдістемелік құралдар мен бағдарламалар зерттелді. Бұл ретте жоғары сынып оқушыларының кәсіби бағдарын жетілдіру жолдары тексерілді. Жүйедегі кемшіліктер айқындалды.

Эксперименттік жұмысты іске асыру жолында оқушылар мен олардың ата-

аналарымен кездесулер өткізілді, онда келесі тақырыптар бойынша түсіндіру жұмыстары егжей-тегжейлі жүргізілді:

- Павлодар қаласының ЖОО-ры мен колледждері;
- Көрші аймақтардың жоғары оқу орындары;
- жергілікті жоғары оқу орындары/колледждер оқытатын мамандықтар;
- Павлодар облысында сұранысқа ие мамандықтар.

Оқу жылының соңында жоғарыда аталған мәселелер бойынша ақпараттандыру динамикасын анықтау үшін зерттеу сауалнама түрінде жүргізілді.

2022–2023 оқу жылында оқушылармен, ата-аналар және мұғалімдермен тренингтер өткізілді. Білім беру бағдарламалары, оқу траекториялары бойынша ағарту жұмыстары жүргізілді, негізгі терминология түсіндірілді. Экскурсиялар өткізіліп, өңіріміздің түрлі ұйымдарының жұмыс берушілерімен кездесулер ұйымдастырылды.

Зерттеудің осы кезеңінің басым бағыттарының бірі Google-Form көмегімен 10 сынып оқушылары арасында олардың бейімділігі мен қабілеттерін, мотивтерін, сондай-ақ бағыттарын анықтау үшін психологиялық-диагностикалық тестілерді (Климов, Йовайши және т.б.) өткізу болды және оларға сәйкес келетін мамандықтардың мысалдары ұсынылды.

Білім беру контекстінде технология әдетте оқу процесін жақсарту үшін құралдарды, құрылғыларды, бағдарламалық құралды немесе басқа цифрлық ресурстарды пайдалануды білдіреді. Бұған компьютерлер, планшеттер, білім беру бағдарламалық жасақтамасы, онлайн платформалар және т.б. кіруі мүмкін.

Педагогикалық: оқыту әдістері мен тәжірибесіне қатысты. Педагогика оқытушылар оқытуды жақсы меңгеру үшін қолданатын стратегиялар мен әдістерді қамтиды.

Мониторинг – бұл уақыт өте келе прогресті, үлгерімді немесе өзгерістерді бақылау, қадағалау және бағалау үдерісі. Білім беру саласында мониторинг оқушылардың үлгерімін, олардың мінез-құлқын немесе оқу процесіне қатысуын бақылауды қамтуы мүмкін.

Егер біз осы терминдерді біріктіретін болсақ, онда «педагогикалық мониторинг технологиясы» білім беру тәжірибесін, оқушылардың үлгерімін немесе оқыту стратегияларын бақылау және бағалау үшін технологиялық құралдар мен әдістерді қолдануды білдіруі мүмкін. Бұл оқыту мен оқуға қатысты ақпаратты жинау және талдау үшін білім беру технологиялық платформаларын, оқытуды басқару жүйелерін, деректерді талдауды және басқа сандық құралдарды пайдалануды қамтуы мүмкін.

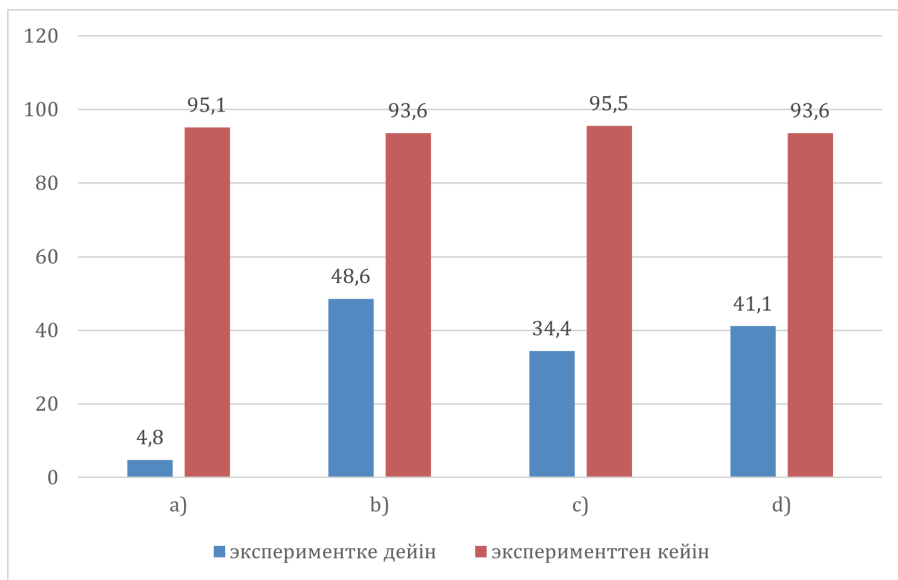
2023–2024 оқу жылы - қорытынды кезең. Осы кезеңде жиналған материалды түзету, алынған деректерді талдау бойынша жұмыс жүргізіледі, тәжірибелік-педагогикалық жұмыстың нәтижелері жинақталады, біз әзірлеген кәсіби бағдар беру бойынша жұмысты жетілдіру мақсатында педагогикалық мониторинг технологиясын сынақтан өткізу жүзеге асырылады.

Нәтижелер

Бірнеше кезеңдерге бөлінген педагогикалық мониторинг технологиясының

бір бөлігі ретінде белсенді кәсіптік бағдарлау жұмысын жүргізу нәтижесінде жұмыстың бұл түрін тиімдірек жүргізуге мүмкіндік берді.

Сауалнаманың экспериментке дейінгі және кейінгі нәтижелері (сурет 3).

Сурет - 3. Эксперименттік топтың сауалнамасының нәтижелері

Бұл диаграмма кейбір критерийлерді ғана көрсетеді, мысалы:

a) Сіз өз ата-анаңыздың мамандықтары қалай аталатынын білесіз бе?

b) Сіздің аймағыңызда қандай мамандықтар сұранысқа ие екенін білесіз бе?

c) Сіздің қабілеттеріңізді анықтау үшін мектепте диагностика жүргізілді ме?

d) Сіз мамандық туралы шешім қабылдадыңыз ба?

Осылайша, алынған мәліметтерге сәйкес, кәсіптік бағдар беру бойынша жүргізілген эксперименттік жұмыс нәтижелерге оң әсер етіп, жақсы жетістіктерге қол жеткізеді деп айтуға болады.

Талдау

Орта мектепте оқушыларға кәсіби бағдар беру жұмысы өте төмен деңгейде екені айқындалды. Оның басты себептерінің бірі – болашақ мамандықты уақтылы дұрыс таңдауға баулудың маңыздылығын толық білмеуі. Ең бастысы, бұл жұмысты мектеп ұстаздары мен әкімшілігі, психологтар қажетті деңгейде жүргізіп, ата-аналарға қолдау көрсету керек. Содан кейін екі жақты бірігіп, балаға дұрыс бағдар бере алатынымыз абзал. Жүргізілген талдаулар негізінде бірсыпыра ақпарат алынды. Ол жоғары сынып оқушыларының өздігінен мамандық таңдай алмайтынын дәлелдеді. Оқушылардың кең тараған мамандықтарды танып, өз өңірлерінде қандай мамандықтар сұранысқа ие, тіпті қандай оқу орындары бар екенін де білмейтіндерін анықтадық. Егер де кәсіби бағдар беретін әрі қазіргі заман талаптарына сәйкес құрастырылған

жүйе жасалып іске қосылса, онда ол болашақ мамандықты таңдауда оқушыға дұрыс шешім қабылдауға зор ықпалын тигізетін еді.

Қорытынды

Қазіргі уақытта оқушылармен кәсіптік бағдар беру жұмысының тиімділігін арттыру үшін кәсіптік бағдарлау іс-шараларын ұйымдастырудың жаңа нысандарын, әдістерін және құралдарын іздеу қажет. Мұнда, ең бастысы, «зиян келтіріп алмау» деген жалпы ереже қолданылуы керек, бұл жағдайда ең үлкен дамушы әсерге іс-шаралардың әртүрлілігін арттыру арқылы емес, олардың әрқайсысының әлеуетті мүмкіндіктерін барынша толық пайдалану арқылы қол жеткізілетінін білдіреді. Осыған байланысты мектеп оқушыларын кәсіби бағдарлаудың ақпараттық технологиялары мен мультимедиялық құралдарын пайдалану мүмкіндігі баға жетпес болып табылады, әсіресе қазіргі жастар – Интернет пен виртуалды ортаның мүмкіндіктерімен талғампаз «желілік ұрпақ» факторын пайдалану қажет. Барлық жастағы мектеп оқушылары кез-келген қажетті және өзекті немесе күнделікті жаңартылатын ақпарат алу үшін дәстүрлі білім көздеріне – ата-аналарға, мұғалімдерге, кітаптарға немесе оқулықтарға емес, интернеттің іздеу жүйелеріне және әлеуметтік желілердегі кәсіби қауымдастықтарды ұсынатын виртуалды байланысқа жүгінетіні әдетке айналған.

Қазақстандық мектептерде жоғары сыныптарды білім жүйесіне қосымша пәндерді енгізу әдетке айналған, мысалы айтқанда, математикалық сыныптар, химия бағыты бойынша оқитын сыныптар және т.б. Алайда мұғалімдердің жетіспеушілігінен немесе әкімшіліктің дұрыс ұйымдастыра алмағандықтарынан кейбір балалар өзіне қажетсіз пәндерді оқып жүр. Бұл да мектеп қабырғасында оқушының дұрыс кәсіби бағыт бағдар алуына бірталай кедергі жасайды (Мухаметкаиров және т.б. 2022: 197–205).

Мектеп түлектерін кәсіби ақпараттандыру үдерісін жаңғырту қажет. Оқу процесінде оқушыларға белгілі бір саланың жұмысы және алған білімдерін, іскерліктері мен дағдыларын практикалық қызметте пайдалану туралы нақты түсініктер беретін практика маңызды орын алатынын ескере отырып, кәсіби бағдар беру жұмысын ұйымдастыруды жақсарту, жоғары оқу орындарымен, колледждермен, кәсіпорындармен байланысты нығайту қажет.

Бүгінгі таңда жоғары сынып оқушыларында Soft skills дамытудың қажеттілігі жиі айтылып жатыр. Оны дамытудың белгілі бір шарттары бар. Отбасындағы қолайлы жағдай, оқу процесін ұйымдастыру, цифрлық құзыреттілік, дамыған коммуникация дағдылары Soft skills қалыптастыруда маңызды болып табылады. Soft skills жеке тұлғаның академиялық және кәсіби қызметінің тиімділігінің критерийлерінің бірі. Бұл да дұрыс кәсіби бағдар берумен тығыз байланысты екені айдай анық [13].

Әлем белгісіздік пен өзгерістерге толы. Бұл белгісіздік адамды мамандықты, мансап жолын таңдау дилеммасына ұшыратты. Бізге баланы мектеп қабырғасынан бастап мансаптың әртүрлі салаларымен таныстыратын және оған дұрыс мамандықты таңдауға көмектесетін қолжетімді жүйе қажет.

ӘДЕБИЕТТЕР

Токаев К.К. (2021). Послание Президента РК народу страны от 1.09.2021г. «Единство народа и системные реформы – прочная основа процветания страны» // <https://www.akorda.kz/ru/poslanie-glavy-gosudarstva-kasym-zhomarta-tokaevanarodu-kazahstana-183048>; [Дата обращения 12.01.2024]

Методические рекомендации по профориентационной работе в организациях среднего образования (для руководителей методических кабинетов, заместителей директоров школ, классного руководителя, педагогов-предметников, педагогов-психологов). – Астана: НАО имени Б. Алтынсарина, 2022. – 82 с.

Ермак С.Н. (2017). Управление качеством образовательного процесса: педагогический мониторинг / С. Н. Ермак // Проблемы повышение качества подготовки специалистов на военных факультетах учреждений образования: материалы межвузовской научно-методической конференции (Минск, 30 ноября 2017 г.) / редкол.: Ю.Е. Кулешов [и др.]. – Минск: БГУИР, 2017. – С. 29-30.

Каримова Г.К. (2018). Роль педагогического мониторинга в качестве образования //European Research: Innovation in science, Education and Technology. – 2018. – с. 63-65.

Карпов И.А. (2020). Особенности профориентационной работы в Республике Казахстан // Инновационные исследования: проблемы внедрения результатов. – 2020. – С. 46.

Vong J., Song I. (2015). Technology in Education. In: Emerging Technologies for Emerging Markets. Topics in Intelligent Engineering and Informatics, vol 11. Springer, Singapore. https://doi.org/10.1007/978-981-287-347-7_11

Бейсембаев Г.Б. и др. (2015). Технология профориентационной работы в республике Казахстан //Учёные записки Санкт-Петербургского государственного института психологии и социальной работы. – 2015. – Т. 23. – №. 1. – С. 145-151.

Озгамбаева Р.О. (1995). Профессиональная ориентация учащихся общеобразовательных школ в условиях рыночных отношений (на материале Мангистауского региона Республики Казахстан): автореферат дисс. на соиск. Кандидата педагогических наук: 22.05.1995 / Казахский институт проблем образования имени Алтынсарина. – Алматы, 1995 – 26 с.

Clinton Enoch, Christoph Krause, Rebeca Garcia-Murias, Jane Porath (2022). Vocational Guidance in Europe: Challenges, Needs, Solutions, and Development Perspectives. – Springer Nature, 2022.

Гриншпун С.С. (2004). Опыт создания государственной службы профориентации во Франции // Педагогика. 2004. № 7. С. 85–91.

Shreyas Ajgaonkar, Pravin Tale, Yash Joshi, Pranav Jore, Mrunmayee Jakate, Snehal Lavangare, Deepali Kadam (2023). "EduKrishnaa: A Career Guidance Web Application Based on Multi-intelligence Using Multiclass Classification Algorithm", Multi-disciplinary Trends in Artificial Intelligence, vol.14078, pp.601, 2023.

Рыбальченко А.С., Абылдинова Г.М. (2022). Вестник карагандинского университета. Серия: Педагогика //Вестник карагандинского университета. Серия: Педагогика Учредители: Карагандинский университет им. акад. ЕА Букетова. – 2022. – Т. 106. – №. 2. – С. 17-24.

Мухаметкаиров А.Е., Аплашова А.Ж., Кудышева А.А. (2022). Психолого-педагогические условия развития гибких навыков (SOFT SKILLS) старшеклассников //Вестник КазНПУ имени Абая, серия «Педагогические науки». – 2022. – Т. 75. – №. 3. – С. 197-205.

REFERENCES

Tokaev K.K. (2021). Poslanie Prezidenta RK narodu strany ot 1.09.2021g. «Edinstvo naroda i sistemnye reformy – prochnaya osnova процветания страны» [Address of the head of state Kassym-Jomart Tokayev to the people of Kazakhstan at 01.09.2021. The unity of the people and systemic reforms are a solid foundation for the prosperity of the country]// <https://www.akorda.kz/ru/poslanie-glavy-gosudarstva-kasym-zhomarta-tokaevanarodu-kazahstana-183048>; [Data obrashcheniya 12.01.2024]. (In Russian)

Metodicheskie rekomendacii po proforientacionnoj rabote v organizacijah srednego obrazovaniya (dlya rukovoditelej metodicheskikh kabinetov, zamestitelej direktorov shkol, klassnogo rukovoditelya,

pedagogov-predmetnikov, pedagogov-psihologov) [Methodological recommendations on career guidance work in secondary education organizations (for heads of methodological offices, deputy principals of schools, class teachers, subject teachers, teachers-psychologists). – Astana: NAO imeni Y. Altynsarina, 2022. – 82 s. (In Russian)]

Ermak S.N. (2017). Upravlenie kachestvom obrazovatel'nogo processa: pedagogicheskij monitoring [Quality management of the educational process: pedagogical monitoring] / S. N. Ermak // Problemy povyshenie kachestva podgotovki specialistov na voennyh fakul'tetah uchrezhdenij obrazovaniya: materialy mezhvuzovskoj nauchno-metodicheskoy konferencii (Minsk, 30 noyabrya 2017 g.) / redkol.: YU.E. Kuleshov [i dr.]. – Minsk: BGUIR, 2017. – S. 29-30. (In Russian)

Karimova G.K. (2018). Rol' pedagogicheskogo monitoringa v kachestve obrazovaniya [The role of pedagogical monitoring in the quality of education] //European Research: Innovation in science, Education and Technology. – 2018. – s. 63-65. (In Russian)

Karpov I.A. (2020). Osobennosti proforientacionnoj raboty v Respublike Kazahstan [Features of career guidance in the Republic of Kazakhstan]//Innovacionnye issledovaniya: problemy vnedreniya rezul'tatov. – 2020. – S. 46. (In Russian)

Vong J., Song I., Vong J. & Song I. (2015). Technology in education. Emerging Technologies for Emerging Markets, 147-154. (In English)

Bejsembaev G.B. (2015). Tekhnologiya proforientacionnoj raboty v respublike Kazahstan [Technology of career guidance in the Republic of Kazakhstan] //Uchyonye zapiski Sankt-Peterburgskogo gosudarstvennogo instituta psihologii i social'noj raboty. – 2015. – T. 23. – №. 1. – S. 145-151. (In Russian)

Ozgambaeva R.O. (1995). Professional'naya orientaciya uchashchihsya obshcheobrazovatel'nyh shkol v usloviyah rynochnyh otnoshenij (na materiale Mangistauskogo regiona Respubliki Kazahstan) [Professional orientation of secondary school students in the conditions of market relations (based on the material of the Mangystau region of the Republic of Kazakhstan)]: avtoreferat diss. na soisk. Kandidata pedagogicheskikh nauk: 22.05.1995 / Kazahskij institut problem obrazovaniya imeni Altynsarina. – Almaty, 1995 – 26 s. (In Russian)

Enoch C., Krause C., Garcia-Murias R. & Porath J. (Eds.). (2022). Vocational Guidance in Europe: Challenges, Needs, Solutions, and Development Perspectives. Springer Nature. (In English)

Grinshpun S.S. (2004). Opyt sozdaniya gosudarstvennoj sluzhby proforientacii vo Francii. [Experience creating a civil service career counseling in France]. Pedagogika. [Pedagogy]. (7), 85–91. (In Russian)

Ajgaonkar S., Tale P., Joshi Y., Jore P., Jakate M., Lavangare S. & Kadam D. (2023, June). EduKrishnaa: A Career Guidance Web Application Based on Multi-intelligence Using Multiclass Classification Algorithm. In International Conference on Multi-disciplinary Trends in Artificial Intelligence (pp. 601-610). Cham: Springer Nature Switzerland. (In English)

Rybal'chenko A.S., Abil'dinova G.M. (2022). Vestnik karagandinskogo universiteta. Seriya: Pedagogika //Vestnik karagandinskogo universiteta. Seriya: Pedagogika Uchrediteli: Karagandinskij universitet im. akad. EA Buketova. – 2022. – T. 106. – №. 2. – S. 17-24.

Muhametkairov A.E., Aplashova A.ZH., Kudysheva A.A. (2022). Psihologo-pedagogicheskie usloviya razvitiya gibkih navykov (SOFT SKILLS) starsheklassnikov //Vestnik KazNPU imeni Abaya, seriya «Pedagogicheskie nauki». – 2022. – T. 75. – №. 3. – S. 197-205

МАЗМҰНЫ

ПЕДАГОГИКА

Б.Т. Абыканова, У.Т. Туленова, Ж.К. Салыкбаева, Али Чорух, А.А. Таугенбаева ШАҒЫН ЖИНАҚТЫ МЕКТЕП МҰҒАЛІМДЕРІНІҢ КӘСІБИЛІГІН ДАМУ ТУРАСЫ ШАРТЫ РЕТІНДЕ ПӘНДІК ҚҰЗЫРЕТТІЛІКТІ АРТТЫРУ.....	7
А. Әбілқасымов, Н. Жапашов, Н. Жұмабай, Е. Сандыбаев STEM ЖӘНЕ STEM ЕМЕС ПӘНДЕР МҰҒАЛІМДЕРІНІҢ ОҚУ ПРОЦЕСІНДЕ LESSON STUDY КӘСІБИ ДАМУ БАҒДАРЛАМАСЫН ҚОЛДАНУЫ.....	22
Р.У. Альменаева, Н.Д. Андреева, Р.Х. Курманбаев, Б.А. Досжанов БОЛАШАҚ БИОЛОГИЯ МҰҒАЛІМДЕРІНІҢ КӘСІБИ ҚҰЗІРЕТТІЛІКТЕРІН МОБИЛЬДІ ТЕХНОЛОГИЯЛАРДЫ ҚОЛДАНУ НЕГІЗІНДЕ ҚАЛЫПТАСТЫРУДЫҢ ЭКСПЕРИМЕНТТІК НӘТИЖЕЛЕРІ.....	33
Б. Анас, М. Скаков, Ш. Раманкулов, С. Есер «НАНОТЕХНОЛОГИЯ ЖӘНЕ НАНОМАТЕРИАЛДАР» ПӘНІНІҢ ОҚУ МАЗМҰНЫН ҚҰРУДЫҢ ҚАҒИДАЛАРЫ МЕН ОҚЫТУДЫҢ КЕЗЕҢДЕРІ.....	47
С.К. Асылбекова, А.Х. Давлетова, Г.Ф. Нурбекова, Ж.А. Беккожина, О.А. Айгунова ПЕДАГОГИКАЛЫҚ МОНИТОРИНГ ТЕХНОЛОГИЯСЫНЫҢ БІР БӨЛІГІ РЕТІНДЕ КӘСІПТІК БАҒДАР БЕРУ ЖҰМЫСЫ.....	58
Г.Ә. Әбенова ЖОҒАРЫ ОҚУ ОРНЫНДА НЕОЛОГИЗМДЕРДІ ОҚЫТУ.....	72
Ж.А. Байбағшаева, К.Т. Жанұзақова ЖОО-ДА ОРАЗБЕК СӘРСЕНБАЕВ ПРОЗАСЫН ИННОВАЦИЯЛЫҚ ӘДІС-ТӘСІЛДЕРМЕН ОҚЫТУ.....	85
А.К. Бақажанова, А.Е. Сағимбаева, Р.А. Шоқанов БОЛАШАҚ ХИМИЯ МҰҒАЛІМДЕРІ ҮШІН ИННОВАЦИЯЛЫҚ ЦИФРЛЫҚ ҚҰРАЛДАРДЫ ПАЙДАЛАНА ОТЫРЫП ОҚЫТУДЫ ЖЕТІЛДІРУ.....	95
К.Г. Балгинбаева, Д. Муса ҚҰРАЛДЫ-ӘДІСТЕМЕЛІК ПЛАТФОРМА АРҚЫЛЫ МҰҒАЛІМДЕРДІҢ КӘСІБИ ДАҒДЫЛАРЫН ДАМУ ТУРАСЫ НЕГІЗГІ АСПЕКТІЛЕРІ.....	109
А.И. Булшекбаева, М.К. Сураншиева, З. Бейсембаева, Ж.Ж. Асанханова ПӘНАРАЛЫҚ ИНТЕГРАЦИЯ НЕГІЗІНДЕ БОЛАШАҚ ПЕДАГОГТЕРДІҢ ӘЛЕУМЕТТІК-ЭМОЦИОНАЛДЫ ОҚЫТУ (SEL) ДАҒДЫЛАРЫН ДАМУ ЕРЕКШЕЛІКТЕРІ.....	123
А.Х. Давлетова, А.Т. Назарова, А.Х. Касымов, Ж.Қ. Жалғасбекова, Р.Н. Шадиев ОҚЫТУДЫ САРАЛАУ ҮШІН ЦИФРЛЫҚ ОҚУ-ӘДІСТЕМЕЛІК КЕШЕНДІ ПАЙДАЛАНУ ӘДІСТЕМЕСІ.....	134
Р.А. Ельгинова, Ж.К. Нурбекова, К.М. Мухамедиева, Г.Ш. Нургазинова, Ж.Б. Копеев ТОЛЫҚТЫРЫЛҒАН ШЫНАЙЫЛЫҚҚА ИНФОРМАТИКА МҰҒАЛІМІН ДАЯРЛАУДЫҢ МАЗМҰНЫ.....	149
Ш. Жанысбекова, Г. Сырлыбаева ҚАЗАҚ ТІЛІН ОҚЫТУ КЕЗІНДЕ ПРАГМАТИКАЛЫҚ ҚҰЗЫРЕТТІЛІКТІ ДАМУ ОҚУШЫЛАРДА ҚАЛЫПТАСТЫРУДЫҢ ТИІМДІ ӘДІСТЕМЕЛЕРІН ЗЕРДЕЛЕУ.....	162
Ж.Е. Зулыхар, А.Р. Серікбаева, Г.Ф. Нурбекова, Қ.У. Кариева, I.M. Sirojiddinova ЖЕЛЛІК ТЕХНОЛОГИЯЛАРДЫ ОҚЫТУДЫҢ ҚАЗІРГІ ЖАҒДАЙЫ.....	178
Б.З. Кенжегулов, Ж. Сайдолқызы, Р.Қ. Аманғалиева, Д.А. Ахметбай, Р. Schmidt ОРТА МЕКТЕП БАҒДАРЛАМАСЫНДАҒЫ КҮРДЕЛІ ТРИГОНОМЕТРИЯЛЫҚ ТЕНДЕУЛЕРДІ ЖАСАНДЫ ЖОЛДАРМЕН ШЕШУ ӘДІСТЕРІ.....	194
Г.Р. Кошанова, Э.А. Абдыкеримова, А.Б. Туркменбаев, Б.Т. Урбисина, А.С. Омуралиев ВИРТУАЛДЫ КОНСТРУКТОР ЖӘНЕ STEM-ТЕХНОЛОГИЯСЫ БІЛІМ АЛУШЫЛАРДЫҢ ФУНКЦИОНАЛДЫҚ САУАТТЫЛЫҒЫН ҚАЛЫПТАСТЫРУ ҚҰРАЛЫ.....	212
А.А. Куралбаева, Г. Пилтен, Г.Н., Диханбаева, А.Ш. Жүнісова БОЛАШАҚ БАСТАУЫШ СЫНЫП МҰҒАЛІМДЕРІНІҢ ОҚУ ҚЫЗЫҒУШЫЛЫҚТАРЫ МЕН ӘДЕТТЕРІН БАҒАЛАУ: ҚАЗАҚСТАН МЫСАЛЫНДА.....	231

Р. Салықов, М. Скаков, И. Усембаева, Ш. Раманкулов, А. Чорух ОҚЫТУДАҒЫ ПӘНАРАЛЫҚ STEAM ТЕХНОЛОГИЯСЫ: «ЭЛЕКТР ЖӘНЕ МАГНЕТИЗМ» БӨЛІМІН ОҚЫТУДЫҢ ФОРМАЛАРЫ МЕН ӘДІСТЕРІ.....	241
А.Ы. Сафарғалиева ПЕДАГОГИКАЛЫҚ БІЛІМ БЕРУДІ ДАМУЫ: НЕГІЗГІ ҰЛТТЫҚ ҚҰНДЫЛЫҚТАР.....	253
А. Сейтмуратов, А. Нұрғалиева, С. Меңліхожаева, Д. Жарылғапова, М. Парменова, Р.Ж. Мрзабаева, А.Б. Сакулова МАТЕМАТИКА МҰҒАЛІМДЕРІН КӘСІБИ ДАЯРЛАУ МАҚСАТЫНДА МАТЕМАТИКАЛЫҚ ҚҰРЫЛЫМДАРДЫ ОҚЫТУДЫҢ БОЛЖАМДЫҚ ҚҰЗЫРЕТТІЛІК МОДЕЛІ.....	269
М.К. Скаков, Т.Н. Далабаев, А. Чорух, М.М. Нуризинова БОЛАШАҚ ФИЗИКА МҰҒАЛІМДЕРІНІҢ ҒЫЛЫМИ-ЗЕРТТЕУШІЛІК ҚҰЗЫРЕТТІЛІКТЕРІН ҚАЛЫПТАСТЫРУДЫҢ ӘДІСТЕМЕЛІК НЕГІЗДЕРІ.....	283
Б. Тасұов, Н.А. Нигетбаева ОҚЫТУ ҮДЕРІСІНДЕ ЭЛЕКТРОНДЫ ОҚУЛЫҚТЫҢ ТИІМДІЛІГІ ЖӘНЕ ЕРЕКШЕЛІКТЕРІ.....	295
А.А. Таутенбаева, Г.М. Қусанов, Г.Турмуханова, Э. Куриэль-Марин, Б.Т. Абыканова ЗИЯТКЕРЛІК БІЛІМ БЕРУ ЖҮЙЕСІНДЕГІ ӘЛЕУМЕТТІК ЖЕЛІЛЕР МЕН ВЕБ-ҚАУЫМДАСТЫҚТАР.....	306
А.Т. Тулебаева, М.К. Айтимов, Ш.М. Майгелдиева, Н. Йылдыз СЫР ӨңІРІ АҚЫНДАРЫ ПОЭЗИЯСЫНДАҒЫ ФИЛОСОФИЯЛЫҚ-ДИДАКТИКАЛЫҚ САРЫНДАР МЕН ПЕДАГОГИКАЛЫҚ КӨЗҚАРАСТАР (Жүсіп Ешаниязұлы шығармалары негізінде).....	324
Д.А. Шрымбай, Э.Т. Адылбекова, Х.И. Бұлбұл БОЛАШАҚ МҰҒАЛІМДЕРДІҢ КӘСІБИ ДАЙЫНДЫҒЫН ЖАППАЙ АШЫҚ ОНЛАЙН КУРС АРҚЫЛЫ ЖЕТІЛДІРУ МҰМКІНДІКТЕРІ.....	337

ЭКОНОМИКА

Б.Х. Айдосова, А.А. Макенова, А.Ж. Бухарбаева, Е.Ж. Ыдырыс, Н.С. Қусаева МІНЕЗ-ҚҰЛЫҚ ҚАРЖЫСЫНЫҢ ТЕОРИЯЛЫҚ ЖӘНЕ ӘДІСНАМАЛЫҚ НЕГІЗДЕРІ.....	349
Р.К. Арзикулова, Ж.А. Қуатбеков, С.Қ. Темірхан, Ш.И. Алимкулова, Ч. Нұрғалиева «ҚАЗМҰНАЙГАЗ» ПРО-НЫҢ ҚАЗАҚСТАНДЫҚ НАРЫҚҚА ӘСЕРІ.....	366
А.Д. Асанова, Л.Ж. Аширбекова ҚР ЖЕРГІЛІКТІ ӨЗІН-ӨЗІ БАСҚАРУ ОРГАНДАРЫНЫҢ ЖҰМЫСЫНДАҒЫ АШЫҚТЫҚ	380
Ж.А. Бабажанова, А.А. Тапалова, А.Т. Мелекова, Н.А. Ибадильдин, Г.С. Мукина ӨМІР СҮРУ ДЕҢГЕЙІМЕН САПАЛЫ ӨМІР СҮРУ ДЕҢГЕЙІ ӘЛЕУМЕТТІК-ЭКОНОМИКАЛЫҚ ДАМУДЫҢ НЕГІЗГІ САНАТТАРЫ.....	390
А.Ә. Бодықова, Ж.Ш. Қыдырова, А.С. Шайнуров, А.Б. Алибекова, Э.Т. Темирбекова ОРТАЛЫҚ АЗИЯ ЕЛДЕРІНДЕГІ ЖОҒАРЫ БІЛІМГЕ АРНАЛҒАН МЕМЛЕКЕТТІК ШЫҒЫНДАР.....	408
А.К. Бакпаева, Г.А. Оспанова, Ж.К. Басшиева, К.Н. Тастанбекова, М.Н. Нұрғабайлов, А.А. Нұрғалиева ЖАҢАҢДАНУДЫҢ АУЫЛШАРУАШЫЛЫҚ НАРЫҚТАРЫНА ЖӘНЕ ОНЫМЕН БАЙЛАНЫСТЫ САУДА ҚАТЫНАСТАРЫНА ӘСЕРІ.....	420
Э.С. Балапанова, А.К. Джусибалиева, З.У. Джубалиева, А.К. Адельбаева, С. Дырқа АГРАРЛЫҚ ЭКСПОРТТЫҚ НАРЫҚТАРДЫ ДАМУЫ ПЕРСПЕКТИВАЛАРЫ.....	432
Б.М. Жұрынов ӨНЕРКӘСІП САЛАСЫНДАҒЫ ҚАЗАҚСТАННЫҢ ІРІ ҰЛТТЫҚ ХОЛДИНГТЕРІН БАСҚАРУДА ЖОБАЛЫҚ МЕНЕДЖМЕНТ ҚҰРАЛДАРЫН ҚОЛДАНУ.....	445
Ж.С. Булхайрова, А.Б. Темирова, Ш.Ж. Сейітжағыпарова, Ш.А. Капанова ҚАЗІРГІ КЕЗЕҢДЕ ҚАЗАҚСТАННЫҢ АУЫЛДЫҚ АУМАҚТАРЫН ОРНЫҚТЫ ДАМУЫ.....	469

Н.А. Гумар, Г.А. Саймагамбетова, Ш.Е. Шалбаева, Т.К. Жолдасбаева, Л.А. Попп ӨНІРЛІК ЭКОНОМИКАНЫҢ БӘСЕКЕЛЕСТІК АРТЫҚШЫЛЫҚТАРЫН БАҒАЛАУ ӘДІСТЕМЕЛЕРІН САЛЫСТЫРМАЛЫ ТАЛДАУ.....	482
З.О. Иманбаева, М.А. Токтарова, М.Ш. Күшенова, Р.К. Айтманбетова, Гиорги Абуселидзе АУЫЛШАРУАШЫЛЫҚ СЕКТОРЫНДА БЛОКЧЕЙН ТЕХНОЛОГИЯСЫН ҚОЛДАНУДЫҢ ТЕОРИЯЛЫҚ АСПЕКТІЛЕРІ.....	498
А.Т. Исаева, Д.О. Онолтаев, М.Н. Нургабылов, Н.Н. Чуприна, М.Т. Баетова ҚАЗІРГІ ЭКОНОМИКАДАҒЫ МЕМЛЕКЕТТІК РЕТТЕУДІҢ РӨЛІ.....	513
Ғ.Е. Керімбек, А.Ж. Машаева, А.Ш. Алимбетов, Г.К. Мусаева, Г.А. Куаналиева ҚАЗАҚСТАН РЕСПУБЛИКАСЫ ТРАНЗИТТІК-КӨЛІК САЛАСЫНЫҢ ДАМУ ЖАҒДАЙЫ ЖӘНЕ ЭКОНОМИКАЛЫҚ-ҚҰҚЫҚТЫҚ НЕГІЗДЕРІ.....	528
А.П. Коваль, А.Б. Бекмагамбетов, Л.М. Шаяхметова, Ш.Т. Айтимова АҚШ ПЕН КАНАДА МЫСАЛЫН ҚОЛДАНА ОТЫРЫП, ЭКОНОМИКАЛЫҚ ҚЫЗМЕТТЕГІ ӨНДІРІСТІК ЖӘНЕ САҚТАНДЫРУ ТӘУЕКЕЛДЕРІНІҢ ЖІКТЕЛУІНЕ САЛЫСТЫРМАЛЫ ТАЛДАУ.....	542
А.Т. Көкенова, А.Р. Шалбаева, И.Ю. Хан, К.К. Байгабулова, А.О. Демеубаева ТҰРАҚТЫ ДАМУ ЖАҒДАЙЫНДА АӨК ДАМУЫН БАСҚАРУДЫҢ ӨНІРЛІК СТРАТЕГИЯЛАРЫН ЗЕРТТЕУ.....	558
М.А. Меккин, Т.С. Куракбаева, С.К. Серикбаев, Ж.К. Кайрлиева, Б.С. Құлбай ПОСТКЕҢЕСТІК ЕЛДЕРДЕГІ СЫРТҚЫ ЭКОНОМИКАЛЫҚ ҚЫЗМЕТТІ МЕМЛЕКЕТТІК РЕТТЕУ ЖҮЙЕСІН ЖЕТІЛДІРУ.....	573
Е.Т. Мендіқұл, К.А. Утегенова, Н.Қ. Шекен, Д.А. Бекешева, А.Ж. Машаева ҚАЗАҚСТАННЫҢ КҮРІШ ШАРУАШЫЛЫҒЫ ӨНІРІНДЕ ЛОГИСТИКА ЖҮЙЕСІН ҚҰРУ ХАЛЫҚАРАЛЫҚ САУДАНЫ ДАМУ ФАКТОРЫ РЕТІНДЕ.....	588
Б.Б. Мубарақова, Д.С. Уразалимова, А.Ж. Мусина, Ж. Байшукурова, Р.С. Якудина ШАҒЫН ЖӘНЕ ОРТА КӘСІПКЕРЛІКТІ ДАМУ ТҰРАҚТЫ ҚР ЖҰМЫСПЕН ҚАМТУ ДЕҢГЕЙІН ЖОҒАРЫЛАТУДЫҢ ФАКТОРЫ РЕТІНДЕ.....	603
Г.Б. Нұрлихина, М.А. Мұкин, С.К. Сәрикбаев, Б.С. Құлбай, С.Т. Исағалиев ҚАЗАҚСТАН МЕН РЕСЕЙ АРАСЫНДАҒЫ КҮП ЖАҚТЫ ЫНТИМАҚТАСТЫҚТЫҢ ЖАҒДАЙЫ МЕН БҮЛАШАҒЫ.....	618
К.Б. Сатымбекова, М.У. Даурбаева, В.М. Карибов, А.Т. Райымбекова, Б.Ж. Корпалиева, И. Узун, А.А. Куралбаев КОМПАНИЯДА АҚША ҚАРАЖАТТАРЫНЫҢ ҚОЗҒАЛЫСЫ ЖӨНІНДЕГІ ЕСЕПТІЛІКТІҢ ҚҰРЫЛЫМЫ ЖӘНЕ ОНЫ ТАЛДАУДЫҢ НЕГІЗДЕРІ.....	636
А. Серікқызы, Ә.С. Бақтымбет, С.С. Бақтымбет ЕЛДІҢ БӘСЕКЕГЕ ҚАБІЛЕТТІЛІГІН ҚАМТАМАСЫЗ ЕТУ ШАРТТАРЫНДА АДАМИ КАПИТАЛДЫҢ ЖАҒДАЙЫН БАҒАЛАУ.....	650
К.Н. Тастанбекова, А.М. Сапарбаева, С.А. Файзуллина, А.Е. Сарсенова, А.Т. Исаева, Хафез Абдо ҚАЗАҚСТАНДАҒЫ ИНФЛЯЦИЯЛЫҚ ПРОЦЕСТІҢ ЕРЕКШЕЛІКТЕРІ МЕН ӘЛЕУМЕТТІК-ЭКОНОМИКАЛЫҚ САЛДАРЫ.....	665
З.М. Турсынқұлова, Л.А. Омарбақиев, А.Ж. Түлеева, А.У. Абишова САЛЫҚ САЯСАТЫНЫҢ ҚАЗАҚСТАН ХАЛҚЫНЫҢ ӨМІР СҰРУ ДЕҢГЕЙІН АРТТЫРУҒА ӘСЕРІ.....	680
Н.А. Урузбаева, Ж.А. Бекмурзаева, Раб Наваз Лодхи МАҒҒЫСТАУ ОБЛЫСЫНЫҢ АЙМАҚТЫҚ ТУРИСТІК ӨНІМІН ҚАЛЫПТАСТЫРУ: ҚҰРЫЛЫМДЫҚ ТӘСІЛ.....	693
Л.М. Сембиева, Н. Шмиголь, Ж.А. Шанайбаева, Г.К. Бекбусинова, Ә.Ж. Исмаилова СЫРТҚЫ МЕМЛЕКЕТТІК АУДИТ ОРГАНДАРЫНЫҢ САРАПТАМАЛЫҚ-ТАЛДАМАЛЫҚ ҚЫЗМЕТІН РЕФОРМАЛАУДЫҢ ЖЕКЕЛЕГЕН АСПЕКТІЛЕРІ.....	709

СОДЕРЖАНИЕ

ПЕДАГОГИКА

Б.Т. Абыканова, У.Т. Туленова, Ж.К. Салыкбаева, Али Чорух, А.А. Таутенбаева ПОВЫШЕНИЕ ПРЕДМЕТНЫХ КОМПЕТЕНЦИЙ КАК УСЛОВИЕ РАЗВИТИЯ ПРОФЕССИОНАЛИЗМА ПЕДАГОГОВ МАЛОКОМПЛЕКТНЫХ ШКОЛ.....	7
А. Абилкасымова, Н. Жапашов, Н. Жумабай, Е. Сандыбаев ИСПОЛЬЗОВАНИЕ ПРОГРАММЫ ПРОФЕССИОНАЛЬНОГО РАЗВИТИЯ LESSON STUDY УЧИТЕЛЯМИ, ПРЕПОДАЮЩИМИ И НЕ ПРЕПОДАЮЩИМИ STEM.....	22
Р.У. Альменаева, Н.Д. Андреева, Р.Х. Курманбаев, Б.А. Досжанов ЭКСПЕРИМЕНТАЛЬНЫЕ РЕЗУЛЬТАТЫ ФОРМИРОВАНИЯ ПРОФЕССИОНАЛЬНЫХ КОМПЕТЕНЦИЙ БУДУЩИХ УЧИТЕЛЕЙ БИОЛОГИИ НА ОСНОВЕ ИСПОЛЬЗОВАНИЯ МОБИЛЬНЫХ ТЕХНОЛОГИЙ.....	33
Б. Анас, М. Скаков, Ш. Раманкулов, С. Есер ПРИНЦИПЫ ПОСТРОЕНИЯ УЧЕБНОГО СОДЕРЖАНИЯ ДИСЦИПЛИНЫ «НАНОТЕХНОЛОГИИ И НАНОМАТЕРИАЛЫ» И ЭТАПЫ ОБУЧЕНИЯ.....	47
С.К. Асылбекова, А.Х. Давлетова, Г.Ф. Нурбекова, Ж.А. Беккожина, О.А. Айгунова ПРОФИОРИЕНТАЦИОННАЯ РАБОТА КАК ЧАСТЬ ТЕХНОЛОГИИ ПЕДАГОГИЧЕСКОГО МОНИТОРИНГА.....	58
Г.А. Абенова ПРЕПОДАВАНИЕ НЕОЛОГИЗМОВ В ВЫСШЕМ ОБРАЗОВАНИИ.....	72
Ж.А. Байбатшаева, К.Т. Жанузакова ПРИМЕНЕНИЕ ИННОВАЦИОННЫХ ПОДХОДОВ К ПРЕПОДАВАНИЮ ПРОЗЫ ОРАЗБЕКА САРСЕНБАЕВА В ВЫСШИХ УЧЕБНЫХ ЗАВЕДЕНИЯХ.....	85
А.К. Бакажанова, А.Е. Сагимбаева, Р.А. Шоқанов СОВЕРШЕНСТВОВАНИЕ ХИМИЧЕСКОГО ОБРАЗОВАНИЯ: КОМПЛЕКСНАЯ ИНТЕГРАЦИЯ ИННОВАЦИОННЫХ ЦИФРОВЫХ ИНСТРУМЕНТОВ ДЛЯ БУДУЩИХ УЧИТЕЛЕЙ ХИМИИ.....	95
Г.О. Беркинбаева, Ж.Б. Чилдибаев ФОРМИРОВАНИЕ ПРОФЕССИОНАЛЬНЫХ КОМПЕТЕНЦИЙ СТУДЕНТОВ НА ОСНОВЕ ГЕОГРАФИЧЕСКОЙ ОСОБЕННОСТИ ИЛЕ-АЛАТАУСКОГО НАЦИОНАЛЬНОГО ПАРКА.....	109
К.Г. Балгинбаева, Д. Муса РАЗВИТИЕ ПРОФЕССИОНАЛЬНЫХ НАВЫКОВ УЧИТЕЛЕЙ ЧЕРЕЗ ИНСТРУМЕНТАЛЬНО- МЕТОДИЧЕСКУЮ ПЛАТФОРМУ: КЛЮЧЕВЫЕ АСПЕКТЫ.....	123
А.Х. Давлетова, А.Т. Назарова, А.Х. Касымова, Ж.К. Жалгасбекова, Р.Н. Шадиев МЕТОДИКА ИСПОЛЬЗОВАНИЯ ЦИФРОВОГО УЧЕБНО-МЕТОДИЧЕСКОГО КОМПЛЕКСА ПРИ ДИФФЕРЕНЦИАЦИИ ОБУЧЕНИЯ.....	134
Р.А. Ельгинова, Ж.К. Нурбекова, К.М. Мухамедиева, Г.Ш. Нургазинова, Ж.Б. Копеев СОДЕРЖАНИЕ ПОДГОТОВКИ УЧИТЕЛЯ ИНФОРМАТИКИ ПО ДОПОЛНЕННОЙ РЕАЛЬНОСТИ.....	149
Ш. Жанысбекова, Г.Сырлыбаева РАЗВИТИЕ ПРАГМАТИЧЕСКИХ КОМПЕТЕНЦИЙ ПРИ ПРЕПОДАВАНИИ КАЗАХСКОГО ЯЗЫКА: ИЗУЧЕНИЕ ЭФФЕКТИВНЫХ МЕТОДИК ФОРМИРОВАНИЯ У УЧАЩИХСЯ.....	162
Ж.Е. Зулпыхар, А.Р. Серикбаева, Г.Ф. Нурбекова, К.У. Кариева, И.М. Сирожидинова СОВРЕМЕННОЕ СОСТОЯНИЕ ОБУЧЕНИЯ СЕТЕВЫМ ТЕХНОЛОГИЯМ.....	178
Б.З. Кенжегулов, Ж. Сайдолкызы, Р.Қ. Амангалиева, Д.А. Ахметбай, Р. Schmidt МЕТОДЫ РЕШЕНИЯ СЛОЖНЫХ ТРИГОНОМЕТРИЧЕСКИХ УРАВНЕНИЙ ИСКУССТВЕННЫМИ ПУТЯМИ В ПРОГРАММЕ СРЕДНЕЙ ШКОЛЫ.....	194

Г.Р. Кошанова, Э.А. Абдыкеримова, А.Б. Туркменбаев, Б.Т. Урбисина, А.С. Омуралиев ВИРТУАЛЬНЫЙ КОНСТРУКТОР И СТЕМ-ТЕХНОЛОГИЯ КАК СРЕДСТВО ФОРМИРОВАНИЯ ФУНКЦИОНАЛЬНОЙ ГРАМОТНОСТИ ОБУЧАЮЩИХСЯ.....	212
А.А. Куралбаева, Г. Пилтен, Г.Н., Диханбаева, А.Ш. Жүнісова ОЦЕНКА ЧИТАТЕЛЬСКИХ ИНТЕРЕСОВ И ПРИВЫЧЕК БУДУЩИХ УЧИТЕЛЕЙ НАЧАЛЬНОЙ ШКОЛЫ: НА ПРИМЕРЕ КАЗАХСТАНА.....	231
Р. Салыков, М. Скаков, И. Усембаева, Ш. Раманкулов, А. Чорух МЕЖДИСЦИПЛИНАРНАЯ ТЕХНОЛОГИЯ STEAM В ОБУЧЕНИИ: ФОРМЫ И МЕТОДЫ ПРЕПОДАВАНИЯ РАЗДЕЛА «ЭЛЕКТРИЧЕСТВО И МАГНЕТИЗМ».....	241
А.Ы. Сафаргалиева РАЗВИТИЕ ПЕДАГОГИЧЕСКОГО ОБРАЗОВАНИЯ: БАЗОВЫЕ НАЦИОНАЛЬНЫЕ ЦЕННОСТИ.....	253
А. Сейтмуратов, А. Нургалиева, С. Менлихожаева, Д. Жарылгапова, М. Парменова, Р.Ж. Мрзабаева, А.Б. Сакулова МОДЕЛЬ ПРОГНОЗИРОВАННОЙ КОМПЕТЕНЦИИ МАТЕМАТИЧЕСКИХ СТРУКТУР ДЛЯ ПРОФЕССИОНАЛЬНОЙ ПОДГОТОВКИ УЧИТЕЛЕЙ МАТЕМАТИКИ.....	269
М.К. Скаков, Т.Н. Далабаев, А. Чорух, М.М. Нуризинова МЕТОДИЧЕСКИЕ ОСНОВЫ ФОРМИРОВАНИЯ НАУЧНО-ИССЛЕДОВАТЕЛЬСКИХ КОМПЕТЕНЦИЙ БУДУЩИХ УЧИТЕЛЕЙ ФИЗИКИ.....	283
Б. Тасуов, Н.А. Ниегбаева ЭФФЕКТИВНОСТЬ И ОСОБЕННОСТИ ЭЛЕКТРОННОГО УЧЕБНИКА В ПРОЦЕССЕ ОБУЧЕНИЯ.....	295
А.А.Таутенбаева, Г.М. Кусайнов, Г.Б. Турмуханова, Ясмина Войводич, Б.Т. Абыканова СОЦИАЛЬНЫЕ СЕТИ И ВЕБ-СООБЩЕСТВА В ИНТЕЛЛЕКТУАЛЬНОЙ ОБРАЗОВАТЕЛЬНОЙ СИСТЕМЕ.....	306
А.Т. Тулебаева, М.К. Айтимов, Ш.М. Майгелдиева, Н. Ыылдыз ФИЛОСОФСКО-ДИДАКТИЧЕСКИЕ МОТИВЫ И ПЕДАГОГИЧЕСКИЕ ВЗГЛЯДЫ В ТВОРЧЕСТВЕ ПОЭТОВ ЗЕМЛИ СЫРА (НА МАТЕРИАЛЕ ПРОИЗВЕДЕНИЙ ЖУСИПА ЕШНИЯЗУЛЫ).....	324
Д.А. Шрымбай, Э.Т. Адылбекова, Х.И. Бюльбюль ВОЗМОЖНОСТИ СОВЕРШЕНСТВОВАНИЯ ПРОФЕССИОНАЛЬНОЙ ПОДГОТОВКИ БУДУЩИХ УЧИТЕЛЕЙ ЧЕРЕЗ МАССОВЫЙ ОТКРЫТЫЙ ОНЛАЙН-КУРС.....	337

ЭКОНОМИКА

Б.Х. Айдосова, А.А. Макенова, А.Ж. Бухарбаева, Е.Ж. Ыдырыс, Н.С. Кусаева ТЕОРЕТИКО-МЕТОДОЛОГИЧЕСКИЕ ОСНОВЫ ПОВЕДЕНЧЕСКИХ ФИНАНСОВ.....	349
Р.К. Арзикулова, Ж.А. Куатбеков, С.К. Темирхан, Ш.И. Алимкулова, Ч. Нургалиева ВЛИЯНИЕ ИРО «КАЗМУНАЙГАЗ» НА РЫНОК КАЗАХСТАНА.....	366
А.Д. Асанова, Л.Ж. Аширбекова ТРАНСПАРЕНТНОСТЬ И ОТКРЫТОСТЬ В РАБОТЕ ОРГАНОВ МЕСТНОГО САМОУПРАВЛЕНИЯ РК.....	380
Ж.А. Бабажанова, А.А. Тапалова, А.Т. Мелекова, Н.А. Ибадильдин, Г.С. Мукина ПРОБЛЕМЫ ПОВЫШЕНИЯ КАЧЕСТВА И УРОВНЯ ЖИЗНИ НАРОДА – ПРИОРИТЕТНЫЙ ФАКТОР НАЦИОНАЛЬНОЙ ЭКОНОМИКИ.....	390
А.А. Бодыкова, Ж.Ш. Кыдырова, А.С. Шайнуров, А.Б. Алибекова, Э.Т. Темирбекова ГОСУДАРСТВЕННЫЕ РАСХОДЫ НА ВЫСШЕЕ ОБРАЗОВАНИЕ В СТРАНАХ ЦЕНТРАЛЬНОЙ АЗИИ.....	408
А.К. Бакпаева, Г.А. Оспанова, Ж.К. Басшиева, К.Н. Тастанбекова, М.Н. Нургабылов, А.А. Нургалиева ВЛИЯНИЕ ГЛОБАЛИЗАЦИИ НА СЕЛЬСКОХОЗЯЙСТВЕННЫЕ РЫНКИ И СВЯЗАННЫЕ С НИМИ ТОРГОВЫЕ ОТНОШЕНИЯ.....	420

Э.С. Балапанова, А.К. Джусибалиева, З.У. Джубалиева, А.К. Адельбаева, С. Дырка ПЕРСПЕКТИВЫ РАЗВИТИЯ АГРАРНЫХ ЭКСПОРТНЫХ РЫНКОВ.....	432
Б.М. Журынов, ПРИМЕНЕНИЕ ИНСТРУМЕНТОВ ПРОЕКТНОГО МЕНЕДЖМЕНТА В УПРАВЛЕНИИ КРУПНЫХ НАЦИОНАЛЬНЫХ ХОЛДИНГОВ КАЗАХСТАНА В СФЕРЕ ПРОМЫШЛЕННОСТИ.....	445
Ж.С. Булхайрова, А.Б. Темирова, Ш.Ж. Сейтжагипарова, Ш.А. Капанова УСТОЙЧИВОЕ РАЗВИТИЕ СЕЛЬСКИХ ТЕРРИТОРИЙ КАЗАХСТАНА НА СОВРЕМЕННОМ ЭТАПЕ.....	469
Н.А. Гумар, Г.А. Саймагамбетова, Ш.Е. Шалбаева, Т.К. Жолдасбаева, Л.А. Попп СРАВНИТЕЛЬНЫЙ АНАЛИЗ МЕТОДИК ОЦЕНКИ КОНКУРЕНТНЫХ ПРЕИМУЩЕСТВ РЕГИОНАЛЬНОЙ ЭКОНОМИКИ.....	482
З.О. Иманбаева, М.А. Токтарова, М.Ш. Кушенова, Р.К. Айтманбетова, Абуселидзе Гиорги ТЕОРЕТИЧЕСКИЕ АСПЕКТЫ ПРИМЕНЕНИЯ ТЕХНОЛОГИИ БЛОКЧЕЙН В СЕЛЬСКОХОЗЯЙСТВЕННОМ СЕКТОРЕ.....	498
А.Т. Исаева, Д.О. Онолгаев, М.Н. Нургабылов, Н.Н. Чуприна, М.Т. Баева РОЛЬ ГОСУДАРСТВЕННОГО РЕГУЛИРОВАНИЯ В СОВРЕМЕННОЙ ЭКОНОМИКЕ.....	513
Г.Е. Керимбек, А.Ж. Машаева, А.Ш. Алимбетов, Г.К. Мусаева, Г.А. Куаналиева СОСТОЯНИЕ РАЗВИТИЯ И ЭКОНОМИКО-ПРАВОВЫЕ ОСНОВЫ ТРАНЗИТНО-ТРАНСПОРТНОЙ ОТРАСЛИ РЕСПУБЛИКИ КАЗАХСТАН.....	528
А.П. Коваль, А.Б. Бекмагамбетов, Л.М. Шаяхметова, Ш.Т. Айтимова СРАВНИТЕЛЬНЫЙ АНАЛИЗ КЛАССИФИКАЦИИ ПРОИЗВОДСТВЕННЫХ И СТРАХОВЫХ РИСКОВ В ЭКОНОМИЧЕСКОЙ ДЕЯТЕЛЬНОСТИ НА ПРИМЕРЕ США И КАНАДЫ.....	542
А.Т. Кокенова, А.Р. Шалбаева, И.Ю. Хан, К.К. Байгабулова, А.О. Демеубаева ИССЛЕДОВАНИЕ РЕГИОНАЛЬНЫХ СТРАТЕГИЙ УПРАВЛЕНИЯ РАЗВИТИЕМ АПК В УСЛОВИЯХ УСТОЙЧИВОГО РАЗВИТИЯ.....	558
М.А. Мекин, Т.С. Куракбаева, С.К. Серикбаев, Ж.К. Кайрлиева, Б.С. Кулбай СОВЕРШЕНСТВОВАНИЕ СИСТЕМЫ ГОСУДАРСТВЕННОГО РЕГУЛИРОВАНИЯ ВНЕШНЕЭКОНОМИЧЕСКОЙ ДЕЯТЕЛЬНОСТИ В ПОСТСОВЕТСКИХ СТРАНАХ (НА ПРИМЕРЕ КАЗАХСТАНА).....	573
Е.Т. Мендикул, К.А. Утегенова, Н.К. Шекен, Д.А. Бекешева, А.Ж. Машаева СОЗДАНИЕ СИСТЕМЫ ЛОГИСТИКИ В РИСОВОДЧЕСКОМ РЕГИОНЕ КАЗАХСТАНА КАК ФАКТОР РАЗВИТИЯ МЕЖДУНАРОДНОЙ ТОРГОВЛИ.....	588
Б.Б. Мубаракова, Д.С. Уразалимова, А.Ж. Мусина, Ж. Байшукурова, Р.С. Якудина РАЗВИТИЕ МАЛОГО И СРЕДНЕГО ПРЕДПРИНИМАТЕЛЬСТВА КАК ФАКТОР ПОВЫШЕНИЯ УРОВНЯ ЗАНЯТОСТИ РК.....	603
Г.Б. Нурлихина, М.А. Мекин, С.К. Серикбаев, Б.С. Кулбай, С.Т. Исағалиев СОСТОЯНИЕ И ПЕРСПЕКТИВЫ МНОГОСТОРОННЕГО ЭКОНОМИЧЕСКОГО СОТРУДНИЧЕСТВА КАЗАХСТАНА И РОССИИ.....	618
К.Б. Сатымбекова, М.У. Даурбаева, В.М. Карибов, А.Т. Райымбекова, Б.Ж. Корпалиева, И. Узун, А.А. Куралбаев СТРУКТУРА ОТЧЕТНОСТИ ПО ДВИЖЕНИЮ ДЕНЕЖНЫХ СРЕДСТВ В КОМПАНИИ И ОСНОВЫ ЕЕ АНАЛИЗА.....	636
А. Сериккызы, А.С. Бактымбет, С.С. Бактымбет ВЛИЯНИЕ ЧЕЛОВЕЧЕСКОГО КАПИТАЛА НА УРОВЕНЬ КОНКУРЕНТОСПОСОБНОСТИ НАЦИОНАЛЬНОЙ ЭКОНОМИКИ.....	650
К.Н. Тастанбекова, А.М. Сапарбаева, С.А. Файзуллина, А.Е. Сарсенова, А.Т. Исаева, Хафез Абдо ОСОБЕННОСТИ И СОЦИАЛЬНО-ЭКОНОМИЧЕСКИЕ ПОСЛЕДСТВИЯ ИНФЛЯЦИОННОГО ПРОЦЕССА В КАЗАХСТАНЕ.....	665

З.М. Турсынкулова, Л.А. Омарбакиев, А.Ж. Тулеева, А.У. Абишова ВЛИЯНИЕ НАЛОГОВОЙ ПОЛИТИКИ НА ПОВЫШЕНИЕ УРОВНЯ ЖИЗНИ НАСЕЛЕНИЯ КАЗАХСТАНА.....	680
Н.А. Урузбаева, Ж.А. Бекмурзаева, Раб Наваз Лодхи ФОРМИРОВАНИЕ РЕГИОНАЛЬНОГО ТУРИСТСКОГО ПРОДУКТА МАНГИСТАУСКОЙ ОБЛАСТИ: СТРУКТУРНЫЙ ПОДХОД.....	693
Л.М. Сембиева, Н. Шмиголь, Ж.А. Шанайбаева, Г.К. Бекбусинова, А.Ж. Исмаилова ОТДЕЛЬНЫЕ АСПЕКТЫ РЕФОРМИРОВАНИЯ ЭКСПЕРТНО-АНАЛИТИЧЕСКОЙ ДЕЯТЕЛЬНОСТИ ОРГАНОВ ВНЕШНЕГО ГОСУДАРСТВЕННОГО АУДИТА.....	709

CONTENTS
PEDAGOGYR

B.T. Abykanova, U.T. Tulenova, Zh.K. Salykbayeva, A. Çoruh, A.A. Tautenbayeva INCREASING SUBJECT COMPETENCIES AS A CONDITION FOR DEVELOPING THE TEACHERS' PROFESSIONALISM IN SMALL CLASS SCHOOLS.....	7
A. Abylkassymova, N. Japashov, N. Zhumabay, E. Sandybayev USE OF THE LESSON STUDY PROFESSIONAL DEVELOPMENT PROGRAM BY BOTH STEM AND NON-STEM TEACHERS IN THE EDUCATIONAL PROCESS.....	22
R.U.Almenayeva, N.D. Andreeva, R.H. Kurmanbayev, B.A. Doszhanov EXPERIMENTAL RESULTS OF THE FORMATION OF PROFESSIONAL COMPETENCIES OF FUTURE BIOLOGY TEACHERS BASED ON THE USE OF MOBILE TECHNOLOGIES.....	33
B. Anas, M. Skakov, Sh. Ramankulov, S. Eser PRINCIPLES OF CONSTRUCTION OF THE EDUCATIONAL CONTENT OF THE DISCIPLINE «NANOTECHNOLOGY AND NANOMATERIALS» AND STAGES OF TRAINING.....	47
S.K. Assylbekova, A.Kh. Davletova, G. Nurbekova, Zh.A. Bekkozhdina, O.A. Aigunova CAREER GUIDANCE WORK AS PART OF THE TECHNOLOGY OF PEDAGOGICAL MONITORING.....	58
G.A. Abenova TEACHING NEOLOGISMS IN HIGHER EDUCATION.....	72
Zh.A. Baibatshayeva, K.T. Zhanuzakova APPLYING INNOVATIVE APPROACHES TO THE TEACHING OF ORAZBEK SARSENBAYEV'S PROSE IN HIGHER EDUCATION INSTITUTIONS.....	85
A.K. Bakazhanova, A.E. Sagimbayeva, R.A. Shokanov IMPROVING CHEMISTRY EDUCATION: COMPREHENSIVE INTEGRATION OF INNOVATIVE DIGITAL TOOLS FOR FUTURE CHEMISTRY TEACHERS.....	95
K.G. Balginbayeva, D. Mussa DEVELOPMENT OF PROFESSIONAL SKILLS OF TEACHERS THROUGH AN INSTRUMENTAL AND METHODOLOGICAL PLATFORM: KEY ASPECTS.....	109
A. Bulshekbayeva, M. Suranshieva, Z. Beisembayeva, Zh. Asanhanova FEATURES OF THE DEVELOPMENT OF SOCIAL-EMOTIONAL LEARNING (SEL) SKILLS OF FUTURE TEACHERS BASED ON INTERDISCIPLINARY INTEGRATION.....	123
A.Kh. Davletova, A.T. Nazarova, A.Kh. Kassymova, Zh.K. Zhalgasbekova, R.N. Shadiev METHODOLOGY FOR USING A DIGITAL EDUCATIONAL AND METHODOLOGICAL COMPLEX FOR DIFFERENTIATION OF TRAINING.....	134
R.A. Yeltinova, Zh.K. Nurbekova, K.M. Mukhamediyeva, G.Sh. Nurgazinova, Zh.B. Kopeyev CONTENT OF TRAINING A TEACHER OF INFORMATICS IN AUGMENTED REALITY.....	149
Sh. Zhanysbekova, G. Syrlybayeva DEVELOPING PRAGMATIC COMPETENCIES IN KAZAKH LANGUAGE TEACHING: EXPLORING EFFECTIVE METHODOLOGIES FOR STUDENT FORMATION.....	162
Zh.E. Zulpykhar, A.R. Serikbayeva, G. Nurbekova, K.U. Kariyeva, I.M. Sirojiddinova THE CURRENT STATE OF NETWORK TECHNOLOGY EDUCATION.....	178
B.Z. Kenzhegulov, Zh. Saidolkyzy, R.K. Amangaliyeva, D.A. Akhmetbay, P. Schmidt METHODS OF SOLVING COMPLEX TRIGONOMETRIC EQUATIONS IN ARTIFICIAL WAYS IN THE SECONDARY SCHOOL PROGRAM.....	194
G.R. Kochshanova, E.A. Aabykerimova, A.B. Turkmenbayev, B.T. Urbisinova, A.S. Omuraliev VIRTUAL CONSTRUCTOR AND STEM TECHNOLOGY AS A MEANS OF FORMING FUNCTIONAL LITERACY OF STUDENTS.....	212
A. Kuralbayeva, G. Pilten, G.N. Dikhanbayeva, A.Sh. Zhunissova EVALUATION OF READING INTEREST AND HABITS OF PROSPECTIVE PRIMARY SCHOOL TEACHERS: THE CASE OF KAZAKHSTAN.....	231

R. Salykov, M. Skakov, I. Usembayeva, Sh. Ramankulov, A. Choruh
INTERDISCIPLINARY STEAM TECHNOLOGY IN TEACHING: FORMS AND METHODS
OF TEACHING THE SECTION «ELECTRICITY AND MAGNETISM».....241

A.Y. Safargaliyeva
DEVELOPMENT OF PEDAGOGICAL EDUCATION: BASIC NATIONAL VALUES.....253

**A. Seitmuratov, A. Nurgalieva, S. Menlikozhaeva, D. Zharylgapova, M. Parmenova,
R.Zh. Mrzabayeva, A.B. Sakulova**
MODEL OF PREDICTIVE COMPETENCE OF MATHEMATICAL STRUCTURES
FOR PROFESSIONAL TRAINING OF MATHEMATICS TEACHERS.....269

M.K. Skakov, T.N. Dalabayev, A. Choruh, M.M. Nurizinova
THE METHODOLOGICAL FOUNDATIONS FOR DEVELOPING THE SCIENTIFIC
RESEARCH COMPETENCIES OF FUTURE PHYSICS TEACHERS.....283

B. Tassuov, N.A. Niyetbayeva
EFFECTIVENESS AND FEATURES OF AN ELECTRONIC TEXTBOOK IN THE
LEARNING PROCESS.....295

A.A. Tautenbayeva, G.M. Kussainov, G.B. Turmukhanova, E. Curiel-Marin, B.T. Abykanova
SOCIAL NETWORKS AND WEB COMMUNITIES IN AN INTELLIGENT
EDUCATIONAL SYSTEM.....306

A.T. Tulebayeva, M.K. Aitimov, Sh.M. Maigeldiyeva, N. Yulduz
PHILOSOPHICAL AND DIDACTIC MOTIVES AND PEDAGOGICAL VIEWS IN THE WORKS
OF THE POETS OF THE LAND OF SYR (based on the works of Zhusip Yeshniyazuly).....324

D. Shrymbay, E. Adylbekova, H.I. Bulbul
OPPORTUNITIES TO IMPROVE THE PROFESSIONAL TRAINING OF FUTURE TEACHERS
THROUGH A MASSIVE OPEN ONLINE COURSE.....337

EKONOMICS

B.Kh. Aidosova, A.A. Makenova, A.Zh. Bukharbaeva, E.Zh. Ydyrys, N.S. Kusaeva
THEORETICAL AND METHODOLOGICAL FOUNDATIONS OF BEHAVIORAL
FINANCE.....349

R. Arzikulova, Zh. Kuatbekov, S. Temirkhan, Sh. Alimkulova, Ch. Nurgaliyeva
THE IMPACT OF «KAZMUNAYGAS» ON THE MARKET OF KAZAKHSTAN.....366

A.D. Assanova, L.Zh. Ashirbekova
TRANSPARENCY AND OPENNESS IN THE FUNCTIONING OF LOCAL
SELF-GOVERNMENT AUTHORITIES IN KAZAKHSTAN.....380

Zh. Babazhanova, A.A. Tapalova, A.T. Melekova, N. Ibadildin, G. Mukina
PROBLEMS OF INCREASING THE QUALITY AND STANDARD OF LIFE OF THE
PEOPLE – A PRIORITY FACTOR OF THE NATIONAL ECONOMY.....390

A. Bodykova, Zh. Kydyrova, A. Shainurov, A. Alibekova, E. Temirbekova
GOVERNMENT SPENDING ON HIGHER EDUCATION IN CENTRAL ASIAN
COUNTRIES.....408

A. Bakpayeva, G. Ospanova, Zh. Bashieva, K. Tastanbekova, M. Nurgabylov, A. Nurgaliyeva
THE IMPACT OF GLOBALIZATION ON AGRICULTURAL MARKETS AND RELATED
TRADE RELATIONS.....420

E. Balapanova, A. Jussibaliyeva, Z. Dzhubaliyeva, A. Adilbayeva, Dyrka Stefan
PROSPECTS FOR THE DEVELOPMENT OF AGRICULTURAL EXPORT MARKETS.....432

B.M. Zhurynov
APPLICATION OF PROJECT MANAGEMENT TOOLS IN THE MANAGEMENT OF LARGE
NATIONAL HOLDINGS OF KAZAKHSTAN IN THE FIELD OF INDUSTRY.....445

Zh. Bulkhairova, A. Temirova, Sh. Seiitzhagyparova, Sh. Kapanova
SUSTAINABLE DEVELOPMENT OF RURAL AREAS IN KAZAKHSTAN AT THE PRESENT
STAGE.....469

N. Gumar, G. Saimagambetova, Sh. Shalbaeva, T. Zholdasbaeva, L. Popp COMPARATIVE ANALYSIS OF METHODS FOR ASSESSING THE COMPETITIVE ADVANTAGES OF THE REGIONAL ECONOMY.....	482
Z. Imanbayeva, M. Toktarova, M. Kushenova, R. Aitmanbetova, George Abuselide THEORETICAL ASPECTS OF THE APPLICATION OF BLOCKCHAIN TECHNOLOGY IN THE AGRICULTURAL SECTOR.....	498
A. Issaeva, D. Onaltayev, M. Nurgabylov, N. Chupryna, M. Bayetova THE ROLE OF YOUTH NON-GOVERNMENTAL THE ROLE OF STATE REGULATION IN THE MODERN ECONOMY.....	513
G. Kerimbek, A. Mashayeva, A. Alimbetov, G. Mussaeva, G. Kuanaliyeva STATE OF DEVELOPMENT AND ECONOMIC-LEGAL FOUNDATIONS OF THE TRANSIT-TRANSPORT SECTOR OF THE REPUBLIC OF KAZAKHSTAN.....	528
A. Koval, A. Bekmagambetov, L. Shayakhmetova, Sh. Aitimova COMPARATIVE ANALYSIS OF THE CLASSIFICATION OF INDUSTRIAL AND INSURANCE RISK IN ECONOMIC ACTIVITY USING THE EXAMPLE OF THE USA AND CANADA.....	542
A.T. Kokenova, A.R. Shalbayeva, I.Yu. Khan, K.K. Baigabulova, A.O. Demeubaeva THE STUDY OF REGIONAL STRATEGIES FOR MANAGING THE DEVELOPMENT OF AGRICULTURE IN THE CONTEXT OF SUSTAINABLE DEVELOPMENT.....	558
M. Mekin, T. Kurakbaeva, S. Serikbaev, Zh. Kairlieva, B. Kulbay IMPROVING THE SYSTEM OF STATE REGULATION OF FOREIGN ECONOMIC ACTIVITIES IN POST-SOVIET COUNTRIES.....	573
Y.T. Mengdikul, K.A. Utegenova, N.K. Sheken, D.A. Bekesheva, A.Z. Mashayeva CREATION OF A LOGISTICS SYSTEM IN THE RICE GROWING REGION OF KAZAKHSTAN AS A FACTOR IN THE DEVELOPMENT OF INTERNATIONAL TRADE.....	588
B. Mubarakova, D. Urzalimova, A. Mussina, Z. Baishukurova, R. Yakudina DEVELOPMENT OF SMALL AND MEDIUM ENTERPRISE AS A FACTOR OF INCREASING THE LEVEL OF EMPLOYMENT IN THE RK.....	603
G. Nurlikhina, M. Mekin, S. Serikbaev, B. Kulbay, S. Isagaliev STATE AND PROSPECTS OF MULTILATERAL COOPERATION BETWEEN KAZAKHSTAN AND RUSSIA.....	618
K. Satymbekova, M. Daurbayeva, V. Karibov, A. Raiymbekova, B. Korpaliyeva, Y. Uzun, A.A. Kuralbayev THE STRUCTURE OF MONEY MOVEMENT REPORTING AND THE BASIS OF ITS ANALYSIS IN THE COMPANY.....	636
A. Serikkyzy, A.S. Baktymbet, S.S. Baktymbet HUMAN CAPITAL ASSESSMENT IN THE CONDITION OF COMPETITIVENESS OF THE COUNTRY.....	650
K. Tastanbekova, A. Saparbayeva, S. Faizullina, A. Sarsenova, A. Issaeva, Hafez Abdo FEATURES AND SOCIO-ECONOMIC CONSEQUENCES OF THE INFLATIONARY PROCESS IN KAZAKHSTAN.....	665
Z. Tursynkulova, L. Omarbakiyev, A. Tuleeva, A. Abishova THE IMPACT OF TAX POLICY ON IMPROVING THE STANDARD OF LIVING OF THE POPULATION OF KAZAKHSTAN.....	680
N.A. Uruzbayeva, Zh.A. Bekmurzayeva, Rab Nawaz Lodhi FORMATION OF A REGIONAL TOURISM PRODUCT OF THE MANGYSTAU REGION: A STRUCTURAL APPROACH.....	693
L.M. Sembiyeva, N. Shmygol, Zh.A. Shanaibayeva, G.K. Bekbusinova, A.Zh. Ismailova SOME ASPECTS OF THE REFORM OF THE EXPERT AND ANALYTICAL ACTIVITIES OF THE EXTERNAL STATE AUDIT BODIES.....	709

Publication Ethics and Publication Malpractice in the journals of the National Academy of Sciences of the Republic of Kazakhstan

For information on Ethics in publishing and Ethical guidelines for journal publication see <http://www.elsevier.com/publishingethics> and <http://www.elsevier.com/journal-authors/ethics>.

Submission of an article to the National Academy of Sciences of the Republic of Kazakhstan implies that the work described has not been published previously (except in the form of an abstract or as part of a published lecture or academic thesis or as an electronic preprint, see <http://www.elsevier.com/postingpolicy>), that it is not under consideration for publication elsewhere, that its publication is approved by all authors and tacitly or explicitly by the responsible authorities where the work was carried out, and that, if accepted, it will not be published elsewhere in the same form, in English or in any other language, including electronically without the written consent of the copyright-holder. In particular, translations into English of papers already published in another language are not accepted.

No other forms of scientific misconduct are allowed, such as plagiarism, falsification, fraudulent data, incorrect interpretation of other works, incorrect citations, etc. The National Academy of Sciences of the Republic of Kazakhstan follows the Code of Conduct of the Committee on Publication Ethics (COPE), and follows the COPE Flowcharts for Resolving Cases of Suspected Misconduct (http://publicationethics.org/files/u2/New_Code.pdf). To verify originality, your article may be checked by the originality detection service Cross Check <http://www.elsevier.com/editors/plagdetect>.

The authors are obliged to participate in peer review process and be ready to provide corrections, clarifications, retractions and apologies when needed. All authors of a paper should have significantly contributed to the research.

The reviewers should provide objective judgments and should point out relevant published works which are not yet cited. Reviewed articles should be treated confidentially. The reviewers will be chosen in such a way that there is no conflict of interests with respect to the research, the authors and/or the research funders.

The editors have complete responsibility and authority to reject or accept a paper, and they will only accept a paper when reasonably certain. They will preserve anonymity of reviewers and promote publication of corrections, clarifications, retractions and apologies when needed. The acceptance of a paper automatically implies the copyright transfer to the National Academy of sciences of the Republic of Kazakhstan.

The Editorial Board of the National Academy of sciences of the Republic of Kazakhstan will monitor and safeguard publishing ethics.

Правила оформления статьи для публикации в журнале смотреть на сайте:

[www: nauka-nanrk.kz](http://www.nauka-nanrk.kz)

ISSN 2518–1467 (Online),

ISSN 1991–3494 (Print)

<http://www.bulletin-science.kz/index.php/en>

Подписано в печать 29.02.2024.

Формат 60x881/8. Бумага офсетная. Печать - ризограф.

46,0 п.л. Тираж 300. Заказ 1.

РОО «Национальная академия наук РК»
050010, Алматы, ул. Шевченко, 28, т. 272-13-19